

Opinnäytetyö (AMK)

Finanssipalveluiden koulutusohjelma

2023

Jere Niemi

Rahoituslaitoksen vastuullisuus henkilöasiakkaiden näkökulmasta

– Case: Säästöpankki Kalanti-Pyhäranta

Opinnäytetyö (AMK) | Tiivistelmä

Turun ammattikorkeakoulu

Finanssipalveluiden koulutusohjelma

2023 | 64 sivua

Jere Niemi

Rahoituslaitoksen vastuullisuus henkilöasiakkaiden näkökulmasta

- Case: Säästöpankki Kalanti-Pyhäranta

Opinnäytteen tarkoituksena oli selvittää toimeksiantajana toimineen Säästöpankki Kalanti-Pyhärannan henkilöasiakkaiden ajatuksia rahoituslaitoksen vastuullisuudesta. Tutkimuksessa hyödynnettiin sekä kvalitatiivista, että kvantitatiivista tutkimusotetta ja menetelminä käytettiin haastatteluja ja kyselyä.

Tutkimuksen perusteella asiakkaat ja pankki kokevat kaikki ESG:n sisältämät vastuullisuuden osa-alueet pankin toiminnalle tärkeinä. Sosiaalisen vastuun, sekä hallinnon ja taloudellisen vastuun osa-alueet näyttäytyivät näistä pankin vastuullisuudelle tärkeimpinä. Pankin ja asiakkaiden näkemykset vastuullisuudesta ovat tutkimuksen perusteella pääosin yhteneväisiä. Esiin nousi kuitenkin muutaman teeman kohdalla myös näkemyseroja.

Työn tuloksia pankki voi hyödyntää oman vastuullisuustoimintansa kehittämisessä ja vastuullisuuteen liittyvässä asiakasviestinnässään.

Asiasanat:

ESG, Kestävä kehitys, Kestävä rahoitus, Säästöpankki, Vastuullisuus

Bachelor's Thesis | Abstract

Turku University of Applied Sciences

Financial services

2023 | 64 pages

Jere Niemi

Responsibility of financial institution from the viewpoint of private customers

- Case: Savings bank Kalanti-Pyhäranta

The purpose of this thesis was to examine the opinions about financial institutions responsibility from the viewpoint of Säästöpankki Kalanti-Pyhärantas private customers. Qualitive and quantitative research samples were used in this study and interviews and a survey were used as research methods.

Based on the study, customers and the banks see that all the aspects of responsibility, included in ESG are important for the bank's operations. The areas of social responsibility and governance appear to be the most important for the bank's responsibility. Based on the study the banks and its customers' reckonings about responsibility appear identical for most part. Differences were also found regarding few themes.

The results of this study can be used by the client bank towards development of its own activities in the field of responsibility and in its responsibility related customer communication

Keywords:

ESG, Responsibility, Savings bank, Sustainable development, Sustainable finance

Sisältö

1 Johdanto	7
2 Vastuullisuuden teoriaa	9
2.1 Yrityksen vastuullisuus	9
2.1.1 Ilmeneminen rahoitusosalalla	11
2.2 ESG	12
2.2.1 Environment – Ympäristövastuu	13
2.2.2 Social – Sosiaalinen vastuu	14
2.2.3 Governance – Taloudellinen vastuu ja hallinto	15
2.3 Vastuullisuuteen liittyviä viitekehyksiä ja juridiikkaa	17
2.3.1 YK	17
2.3.2 Euroopan Unioni	19
2.3.3 Green Office	21
2.3.4 Kansallinen lainsäädäntö	22
3 Säästöpankki ja vastuullisuus	24
3.1 Säästöpankin esittely	24
3.2 Vastuullisuusnäkömyksen selvittämiseen käytetyt menetelmät	25
3.3 Mitä vastuullisuus tarkoittaa Säästöpankille	25
3.3.1 E – Ympäristövastuu	28
3.3.2 S – Sosiaalinen vastuu	30
3.3.3 G – Hallinto ja taloudellinen vastuu	34
4 Henkilöasiakaskunnan näkemys	40
4.1 Kyselytulokset	41
4.1.1 E – Ympäristövastuu	47
4.1.2 S – Sosiaalinen vastuu	49
4.1.3 G – Taloudellinen vastuu ja hallinto	51
5 Johtopäätökset	53
Lähteet	56

Liitteet

Liite 1. Kyselykysymykset

Liite 2. Haastattelukysymykset

Kuvat

Kuva 1 YK:n kestävän kehityksen tavoitteet suomeksi (Ulkoministeriö, 2023). 18

Kuviot

Kuvio 1 Asiakkaiden vastauksien keskiarvot ja keskihajonnat ikäluokittain, kysyttäessä kuinka vastuullisena he pankkia pitävät	41
Kuvio 2 Asiakkaiden vastauksien keskiarvot ja keskihajonnat koulutustaustoittain, kysyttäessä kuinka vastuullisena he pankkia pitävät.	42
Kuvio 3 Eri osa-alueiden keskiarvot ja keskihajonnat laskettuna kaikista Likert-asteikollisista kysymyksistä	44
Kuvio 4 Eri ikäluokkien Likert-asteikollisiin kysymyksiin antamien vastausten keskiarvot osa-alueittain	45
Kuvio 5 Eri koulutustaustojen Likert-asteikollisiin kysymyksiin antamien vastausten keskiarvot osa-alueittain jaoteltuna	46
Kuvio 6 Keskiarvot asiakkaiden Environment-teemaan liittyviin kysymyksiin antamista vastauksista.	48
Kuvio 7 Keskiarvot asiakkaiden Social-teemaan liittyviin kysymyksiin antamista vastauksista.	49
Kuvio 8 Keskiarvot asiakkaiden Governance-teemaan liittyviin kysymyksiin antamista vastauksista	51

Käytetyt lyhenteet tai sanasto

SDG	YK:n kestävän kehityksen tavoitteet (Ulkoministeriö, 2023).
Säästöpankki	Talletuspankki, jonka toiminnan tarkoituksena on säästämisen edistäminen (Säästöpankkilaki 28.12.2001/1502, 1:1).

1 Johdanto

Opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia toimeksiantajapankin henkilöasiakkaiden näkemystä rahoituslaitoksensa vastuullisuudesta, vertailla sitä pankin omaan vastuullisuusnäkemykseen ja tutkia kuinka asiakkaat arvottavat ESG:n eri osa-alueita. Aihe heijastuu vahvasti toimeksiantajan arvoihin, sillä Säästöpankkiryhmän arvoihin on kirjattu vastuullisuus (Säästöpankki 2023, b). Opinnäytetyön toimeksiantajana toimii Kalanti-Pyhärannan Säästöpankki. Kyseinen Säästöpankki toimii Varsinais-Suomen ja Satakunnan alueilla. Pankki on osa isompaa Säästöpankkiryhmää. (Säästöpankki 2023, a.) Kalanti-Pyhärannan Säästöpankki on kokoluokaltaan pienemmän päänsä Säästöpankki ja sillä oli vuoden 2022 päätteeksi palvelun omaavia asiakkaita noin 12 000. Pankki harjoittaa peruspankkitoimintaa ja tarjoaa sitä henkilö- sekä yritysasiakkaille, sekä välittää yhteistyökumppaneidensa, kuten esimerkiksi SP-henkivakuutuksen ja Säästöpankkien kiinnitysluottopankin tuotteita. (Säästöpankki Kalanti-Pyhäranta 2023, 5–6.)

Opinnäytetyön tavoitteena on tarjota toimeksiantajalle tietoa henkilöasiakaskunnan vastuullisuusnäkemyksestä. Millainen on henkilöasiakkaiden mielestä vastuullinen pankki, onko Säästöpankki Kalanti-Pyhäranta heidän mielestään vastuullinen toimija ja miten tärkeänä asiakkaat vastuullisuutta pitävät. Näitä peilataan Säästöpankin näkemykseen vastuullisuudesta ja liitetään ESG:n eri osa-alueisiin, verraten ovatko pankin ja sen henkilöasiakkaiden näkemykset yhteneväisiä vai löytyykö niistä suuria eroja. Saatua tietoa pankki voisi tulevaisuudessa hyödyntää muun muassa asiakasviestinnässä ja markkinoinnissa. Näin saadaan myös tietoa, siitä onko pankki onnistunut viestimään arvojaan henkilöasiakkailleen.

Työssä tutustutaan aluksi teorian avulla rahoitusalan vastuullisuuteen, vastuullisen liiketoiminnan ja ESG:n määritelmiin mahdollisimman neutraalista näkökulmasta. Teoriaosuuden jälkeen käydään läpi Säästöpankin vastuullisuusnäkemystä ja toimitapoja sen toteuttamisessa. Asiakkaille koostetaan kyselylomake, jonka avulla pyritään vastaamaan siihen, mitkä ovat

heidän mielestään vastuullisen rahoituslaitoksen tunnusmerkit, pitävätkö he Säästöpankki Kalanti-Pyhärantaa vastuullisena toimijana, sekä miten asiakaskunnassa painottuvat ESG:n eri osa-alueet. Näin koostetaan asiakaskunnan näkemystä pankkinsa vastuullisuudesta.

Tutkimusmenetelminä käytetään pankin vastuullisuusnäkemysten selvittämisessä asiantuntijahaastatteluja ja asiakkaiden näkemysten selvittämisessä pankin verkkopalvelun kautta toteutettavaa kyselyä. Kyselyssä asiakkaat pystyvät tuomaan esiin omia mielipiteitään ja siinä hyödynnetään suljettuina kysymyksinä Likert-asteikkoja, joita voidaan hyödyntää mielipiteitä ja arvoja mitatessa. Likert-asteikkojen lisäksi kyselyssä on avoimia kysymyksiä, joilla asiakkaille tarjotaan mahdollisuus tuoda esiin jokin itselle tärkeä ajatus tai mielipide. (Heikkilä 2014, 47,54.) Tutkimuksessa hyödynnetään siis, sekä määrällistä sekä laadullista tutkimusotetta. Kvantitatiivisen otteen kautta pystytään saamaan paremmin tilastollista dataa ja kvalitatiivisen otteen avulla saadaan mukaan syvempiä kokemuksia. (Heikkilä 2014, 15.)

2 Vastuullisuuden teoriaa

Tässä luvussa pyritään olemassa olevan kirjallisuuden avulla määrittelemään pohja sille, mitä vastuullisuudella rahoituslaitoksen ja yrityksen toiminnan näkökulmasta tarkoitetaan, sekä avata ESG:n sisältö. Luvussa käydään läpi myös eri tahojen määrittämiä vaatimuksia ja viitekehyksiä yrityksen vastuulliseen toimintaan liittyen ja selvitetään tätä kautta, mitä viranomaiset ja muut toimijat vaativat rahoituslaitokselta vastuullisuuden näkökulmasta.

2.1 Yrityksen vastuullisuus

Yrityksen liiketoiminnan vastuullisuuteen liittyville käsitteille annetaan eri tahojen kautta erilaisia sisältöjä ja painotuksia. Nykyaikana yrityksen toimintaan kohdistuu omistajien odottaman voiton lisäksi, muiden tahojen toimesta odotuksia, jotka liittyvät muun muassa ympäristönsuojeluun ja yrityksen toiminnan aiheuttamiin sosiaalisiin ulkoisvaikutuksiin. Yleinen jaottelu yritysvastuuta tarkastellessa on jako ympäristö-, sosiaaliseen- ja taloudelliseen vastuuseen. (Liappis, Pentikäinen & Vanhala 2019, 6–8.)

Yritysvastuun liitännäisilmiöitä voidaan nähdä olevan ainakin eettisyys, compliance ja kestävyys. Eettisyydellä tarkoitetaan yrityksen tapaa toimia oikein ja käsitteelle annetaan eri määrittelijöiden toimesta eri merkityssisältöjä. Oman käsityksensä siitä yritys voi tuoda esille laatimansa code of conductin kautta. Complaincella tarkoitetaan yrityksen toimintaan kohdistuvien oikeudellisten vaatimuksien, kuten lakien noudattamista. Kolmas liitännäisilmiö on kestävyys, jonka hahmottamiseen on myös useita malleja. Kestävyyden ajatus on kuitenkin, planeettamme elinkelpoisuuden säilyttämisessä pitkällä aikavälillä ja siihen sisältyy ympäristön lisäksi myös muun muassa sosiaalinen ulottuvuus. (Vanhala & Ristaniemi 2022, 29–36.)

Yrityksen toiminnan vastuullisuutta voidaan tarkastella esimerkiksi sijoittajien suosiman ESG:n kautta. ESG jakaa vastuullisuuden kolmeen osa-alueeseen, jotka ovat ympäristö, sosiaalinen ja hallinto. (Vanhala & Ristaniemi 2022, 25–

26.) ESG:n kolmen osa-alueen nähdään olevan vastuullisuuden peruspilareita, joita pidetään esimerkiksi Euroopan Unionin näkökulmasta yhtä tärkeitä. Osa-alueiden sisältöjä eri tahot määrittelevät ja mittaavat kuitenkin eri tavoilla. Nykypäivänä yrityksiltä odotetaan ESG-tekijöiden huomiointia päätöksenteossa ja teemat nousevat esiin esimerkiksi kestävästä rahoituksesta puhuttaessa. (Kalfaoglou 2021, 85–87.) Näitä kolmea osa-aluetta ei voi myöskään selvästi rajata irti toisistaan ja esimerkiksi ympäristöasioiden huomioinnilla voi olla vaikutuksia yrityksen sidosryhmien elämään eli yksi ESG:n osa-alue vaikuttaa toiseen (Silvola ja Isotalo 2022, 10). ESG:n lisäksi toinen yrityksen vastuullisuutta käsiteltäessä hyödynnettävä käsite on yhteiskuntavastuu eli Corporate Social responsibility, jolla voidaan viitata esimerkiksi yrityksen harjoittamaan hyväntekeväisyyteen ja muihin varsinaisesta liiketoiminnasta erillisiin vastuullisuustoimiin. Osa käyttää käsitettä myös synonyyminä yritysvastuulle. (Vanhala & Ristaniemi 2022, 26.)

Olennaista yrityksen vastuullisuudessa on, että lakien ja normien noudattamisen lisäksi yritys tekee, näiden asettaman minimitasen ylittäviä toimia, joilla on yhteiskuntaan, ihmisiin ja ympäristöön kohdistuvia positiivisia ulkoisvaikutuksia (Liappis ym. 2019, 6–8). Yritysvastuuta käsiteltäessä tulee oikeudellisen vastuun sijaan ensisijaisesti tarkastella yhteiskunnallista vastuuta. Tämä tarkoittaa, että yritys on vastuussa sidosryhmilleen toimintansa aiheuttamista ulkoisvaikutuksista ja sen tulee pyrkiä minimoimaan toimintansa kielteiset vaikutukset näille. Sidosryhminä pidetään muun muassa paikallisyhteisön jäseniä, työntekijöitä ja omistajia. Myös luontoa voidaan pitää yhtenä yrityksen sidosryhmänä. (Vanhala & Ristaniemi 2022, 24–25.)

Yritystä ei voi siis suoraan pitää vastuullisena sen perusteella, että se noudattaa viranomaisten siihen kohdistamia lakeja ja ohjeita. Yrityksestä ei myöskään suoraan tee vastuullista se, että se harjoittaa esimerkiksi hyväntekeväisyyttä. Ollakseen vastuullinen, yrityksen tulee huomioida toimintansa vaikutukset yhteiskuntaan ja ulkoisten toimien lisäksi kiinnittää huomiota myös ydinliiketoimintaan asti yltäviin odotuksiin. (Vanhala & Ristaniemi 2022, 25–26.)

2.1.1 Ilmeneminen rahoituslalla

Rahoituslaitoksien toiminnassa vastuullisuuden huomiointi ulottuu monelle liiketoiminnan osa-alueelle. Pankkien vaikutus yhteiskunnan kehitykseen kohti kestävämpää tulevaisuutta on suuri. Sen lisäksi, että ne toteuttavat muistakin yrityksistä tuttuja malleja, kuten energiansäästöä työpaikalla, ne pystyvät ohjaamaan yhteiskunnan kehitystä vastuullisempaan suuntaan. (Zimmermann 2019, 4–5.) Varsinkin eurooppalaisten valtioiden pyrkiessä kohti vihreää siirtymää ja Pariisin ilmastopimuksen tavoitteita. Aukeaa rahoituslaitoksille uusia mahdollisuuksia kestävästä teknologioista. Rahoituslaitokset kohtaavat myös uusia riskejä, jotka liittyvät uusien teknologioiden rahoittamiseen, mutta myös korkeapäästöisten teknologioiden rahoittamiseen liittyy riski niiden arvonalenemisesta vihreän siirtymän takia. (Kemfert, Schäfer & Semmler 2020, 181–182.)

Rahoituslaitokset pystyvätkin vaikuttamaan toiminnastaan sidosryhmille ja yhteiskunnalle aiheutuviin ulkoisvaikutuksiin esimerkiksi valikoimalla investointikohteitaan. Kestävässä rahoituksessa investointipäätöksessä huomioidaan ESG-tekijät. Tarkoituksena on tunnistaa sidosryhmille aiheutuva hyötyvaikutus ja saada aikaan talouskasvua, joka on linjassa kansainvälisten tavoitteiden, kuten YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden kanssa. (Kalfaoglou 2021, 86.) Markkinoille on tullutkin kestävään rahoitukseen liittyviä tuotteita. Tällaisista esimerkkejä ovat vihreät joukkovelkakirjat, vihreät lainat ja johonkin vastuullisuustavoitteeseen sidotut lainat. (Silvola & Isotalo 2022, 8.)

Nousevana käsitteenä puhutaan myös vastuullisesta pankkitoiminnasta, joka ymmärretään ESG-tekijöiden huomiointina pankin toiminnassa, vaikkakaan käsitteelle ei ole olemassa vielä virallista yksiselitteistä määritelmää.

Pankkitoiminnassa voidaan nostaa esiin eri käsitteitä, riippuen toiminnassa painotettavasta ESG:n osa-alueesta. Panostuksien ollessa ympäristö- ja sosiaalisen osa-alueen huomiointissa voidaan puhua vihreästä- tai eettisestä pankkitoiminnasta. Kun painotus taas kohdistuu sosiaaliseen osa-alueeseen, voidaan käyttää sosiaaliseen pankkitoiminnan käsitettä. (Kalfaoglou 2021, 97.)

Rahoituslaitoksien toimintaan kohdistuu myös sääntelyä, joilla pyritään estämään toiminnan negatiivisia ulkoisvaikutuksia yhteiskunnalle.

Rahoituslaitoksen tulee muun muassa tuntea asiakkaansa ja havaita epäilyttäviä liiketoimia, joihin voi liittyä esimerkiksi terrorismin rahoittamisen riski (Finanssivalvonta 2023).

2.2 ESG

Yritysvastuun tarkastelussa käytettävä termi ESG on lyhenne kolmesta yritysvastuun osa-alueesta. Ensimmäinen on Environment, joka kuvaa ympäristövastuuta. Toinen osa-alue on Social, joka tarkoittaa sosiaalista vastuuta. Kolmas on Governance, jolla tarkoitetaan hyvää hallintotapaa, joka on ESG:ssä taloudellisesta vastuusta käytettävä termi. (Silvola & Isotalo 2022, 9.) Taloudellista vastuuta ja hyvää hallintoa käsitellään yhtenä kokonaisuutena, jolla tarkastellaan yrityksen taloudellisia vaikutuksia sidosryhmiin ja ympäröivään yhteiskuntaan. Nämä ovatkin osittain myös limittäisiä käsitteitä osittain johtuen esimerkiksi siitä, että kyseiset osa-alueet ovat jääneet yritysvastuukeskusteluissa vähimmälle huomiolle ja tämän takia niiden sisältämiä aihepiirejä ei ole kattavasti listattu. (Liappis ym. 2019, 72-73.)

Nykyaikainen määritelmä ESG:lle kehittyi 2000-luvun aikana. YK:n Global compact- aloitteessa yrityksiä kannustettiin huomioimaan ESG-tekijät toiminnassaan ja 2010-luvun jälkipuolelta lähtien ESG:stä on kehittynyt viitekehys yrityksen kestävyys ja vastuullisuuden arvioimiseen. Sijoittajat hyödyntävät ESG:tä muun muassa arvioidessaan yrityksen kestävyys liittyviä riskejä, mutta nykyään myös muut sidosryhmät hyödyntävät organisaatiosta tarjolla olevaa ESG-tietoa kasvavissa määrin. Riskienhallinnan lisäksi ESG:n huomioinnin nähdään vaikuttavan muun muassa yrityksen maineeseen ja asiakastyytyväisyyteen. (Vasiu & Bratu 2022, 76–77.)

ESG:n osa-alueita hyödyntämällä voidaankin siis arvioida esimerkiksi yhden mahdollisena sijoituskohteena olevan yrityksen vastuullisuutta. Arvioinnissa voi hyödyntää esimerkiksi yritysten vastuullisuusraportteja. Kahden eri yrityksen

ESG- asioiden vertailu voi olla kuitenkin yksityishenkilölle tällä hetkellä hankalaa, sillä yritysten vapaaehtoinen vastuullisuusraportointi on moninaista ja yritykset voivat hyödyntää siinä eri viitekehyksiä. Yritysten raportoimia tietoja hyödyntämällä ulkopuoliset toimijat antavat niille ESG-luokituksia. Eri luokitajien antamat luokitukset voivat olla erilaisia, sillä ne voivat antaa ESG:n eri osa-alueille erilaisia painoarvoja tai mitata niitä eri indikaattoreilla. (Silvola & Isotalo 2022, 15–18.)

2.2.1 Environment – Ympäristövastuu

Ensimmäinen ESG:n osa-alue käsittelee ympäristövastuuta, mikä tarkoittaa, että yritys tekee lainsäädännön ylittämiä toimia ympäristön hyväksi ja luonnon resurssien kestävämmän kuluttamisen edistämiseksi. Ympäristövastuun katsotaan sisältävän muun muassa toiminnan ekologiset vaikutukset, sekä päästöjen ja jätteiden määrän minimoinnin. Ympäristövaikutuksia tarkastellessa tulee huomioida välittömien vaikutusten lisäksi myös esimerkiksi sopimuskumppaneiden toiminnasta aiheutuvat välilliset vaikutukset. (Liappis ym. 2019, 8,100,109.)

Osa-alueella tarkastelun kohteena ovat myös ulkoisvaikutukset, joita yritys suorasti tai epäsuorasti aiheuttaa ympäristölle ja luonnolle varsinaisen toimintansa tai tuotteidensa kautta. Tarkastelun kohteena on muun muassa luonnon resurssien käyttö ja toiminnasta aiheutuvat kasvihuonepäästöt. (Vasiu & Bratu 2022, 76.) Näiden lisäksi tarkasteltavia asioita ovat esimerkiksi yritystoiminnan tuottaman jätemäärän suuruus, toiminnasta aiheutuvat muun muassa luonnon monimuotoisuuteen kohdistuvat ekologiset vaikutukset ja energiankulutus (Silvola & Isotalo 2022, 9). Luonnon resurssien kestävämmän käytön ja kasvihuonepäästöjen vähentämisen lisäksi arvioinnin kohteena voi olla yrityksen kyky olla kehittämässä muun muassa ympäristöystävällisempiä tuotteita (Bătae, Dragomir & Feleagă 2020, 489).

Yritykseen kohdistuvat ilmasto- ja ympäristöriskit jakautuvat pääasiassa kahteen osa-alueeseen. Fyysiset riskit ovat yrityksen omaisuuteen kohdistuvia

konkreettisia vahinkoja esimerkiksi tulvien takia. Transitionriskit taas syntyvät ilmastomuutoksen ehkäisyyn liittyvistä toimista, kuten sääntelyn lisääntymisestä, mikä voi johtaa esimerkiksi sijoituskohteen arvonalenemiseen. (Kalfaoglou 2021, 88.) Pankkitoiminnan välitön vaikutus ympäröivään luontoon voi olla muihin toimialoihin, kuten teollisuuteen verrattuna pieni, mutta välillisten vaikutusten kautta, niillä on suuri vaikutusvalta ympäristönsä kehitykseen (Yip & Bocken 2018, 152). Pankki voi olla myöntämänsä rahoituksen kautta olla mukana vaikuttamassa toimintaympäristöönsä positiivisesti tukemalla esimerkiksi investointeja uusiutuvaan energiaan. Toisaalta pankki voi myös olla epäsuorasti mukana aiheuttamassa negatiivista vaikutusta luonnolle. Pankki voi esimerkiksi rahoittaa sellaista yritystä, minkä toiminta saastuttaa puhdasta juomavettä. (Nizam, Ng, Dewandrau, Nagayev & Nkoba 2019, 40.) Rahoitustoiminnalla voi olla välillisiä vaikutuksia esimerkiksi luonnon monimuotoisuuden kehityssuuntaan. Monimuotoisuuden hupenemiseen vaikuttaa muun muassa maankäytön muutokset, jossa vaikuttajina on esimerkiksi maatalous ja metsäsektori (Liappis ym. 2019, 103).

2.2.2 Social – Sosiaalinen vastuu

ESG:n toinen osa-alue tarkastelee yrityksen sosiaalista vastuuta. Sosiaalisessa vastuussa tarkastellaan yrityksen toiminnan ihmisille, kuten asiakkaille, toimintaympäristön asukkaille ja työntekijöille aiheuttamia vaikutuksia ja näihin vaikutuksiin liittyviä toimia. Sosiaaliselle vastuulle minimitason asettaa ihmisoikeusvastuu. Ihmisoikeuksien kautta yritykselle muodostuu jo vastuu ihmisistä, sillä yrityksellä on vastuu kunnioittaa kaikkia ihmisoikeuksia ja se ei saa myöskään toiminnallaan heikentää niitä. (Liappis ym. 2019, 128,146.) Yrityksen oman toiminnan lisäksi keskusteluun on noussut myös sen yhteistyökumppaneiden ja asiakkaiden vaikutusten huomioiminen (Liappis ym. 2019, 136).

Osa-alueella arvioinnin kohteena on yrityksen ja sen yhteistyökumppaneiden, kuten tavarantoimittajien toiminnan vaikutukset sidosryhmiin, kuten asiakkaisiin ja ympäröivään yhteiskuntaan. Huomion kohteena ovat muun muassa tasa-

arvoon ja monimuotoisuuteen liittyvät tekijät sekä yrityksen tavat, joilla se pitää huolta asiakkaistaan, toiminta-alueensa yhteisöstä ja työntekijöistään. (Vasiu & Bratu 2022, 76.) Tarkastelun kohteena on myös yrityksen vaikutus isompiin yhteiskunnallisiin asioihin, kuten koulutukseen ja työttömyyteen (Kalfaoglou 2021, 89). Myös Bătaen ym. (2020, 489) mukaan osa-alueen piiriin kuuluu yrityksen panos muun muassa kansanterveydestä ja työntekijöiden hyvinvoinnista huolehtimiseen, sekä tuoteturvallisuus. Paikallisyhteisöjen kohtelun, tuoteturvallisuuden ja työntekijöiden hyvinvoinnin lisäksi, osa-alueen teemoihin voidaan nähdä kuuluvan myös esimerkiksi yksityisyydensuoja ja tietosuoja (Silvola & Isotalo 2022, 10).

Sosiaalisten aspektien huomioinnilla, yritys pystyy muun muassa kasvattamaan ulkoisten, sekä sisäisten sidosryhmiensä luottamusta toimintaansa ja parantamaan kykyänsä suhteiden rakentamiseen. Aiempien lisäksi sillä on mahdollisuus paikallisen yhteiskunnan kehittämisen ja hyvinvoinnin edistämisen lisäksi parantaa työntekijöidensä kokonaisvaltaista hyvinvointia. (Becchetti, Bobbio, Prizia & Semplici 2022, 11, 16.)

2.2.3 Governance – Taloudellinen vastuu ja hallinto

ESG:n Kolmas osa-alue käsittelee yrityksen taloudelliseen vastuuseen ja hyvään hallintotapaan liittyviä asioita (Silvola & Isotalo 2022, 9–10). Hallinnon ja taloudellisen vastuun käsitteitä tarkastellaan kokonaisuutena, sillä käsitteet ovat osittain limittäisiä. Yhdessä niillä voidaan tarkastella yrityksen toiminnasta aiheutuvia taloudellisia vaikutuksia yhteiskuntalle ja sidosryhmille, sekä yrityksen toimintaa vallankäyttäjänä suhteessa sidosryhmiin. Käsitteiden limittäisyyttä kuvaa se, että esimerkiksi korruption torjumista ja verovastuullisuutta pidetään, sekä hallinnon ja taloudellisen vastuun teemoina. (Liappis ym. 2019, 72–74.)

Taloudellinen vastuu lähtee liikkeelle yrityksen taloudellisesta kannattavuudesta. Tällä tarkoitetaan kestävästi rakennettavaa kannattavuutta, joka tehdään sidosryhmien ja yhteiskunnan näkökulmasta hyväksyttävällä

tavalla, pyrkimyksenä voiton tuottaminen ja arvon kasvattaminen pitkällä tähtäimellä. Aihealueen katsotaan sisältävän myös vastuu voiton tuottamisesta osakkeenomistajille, joka on myös osakeyhtiölaissa määritetty yrityksen olemassaolon tarkoitus. (Liappis ym. 2019, 72–73.) Myös Koipijärven ja Kuvajan (2020, 23) mukaan taloudellisen vastuun ydinteemoja ovat yrityksen kannattavuus ja vastuu tuottaa voittoa omistajilleen. Säästöpankin tapauksessa osakkeenomistajille tehtävän voiton sijaan toiminnan tarkoituksena on säästämisen edistäminen (Säästöpankkilaki 28.12.2001/1502, 1:1). Laajemmassa kuvassa tarkasteltaviin tekijöihin kuuluu muun muassa harmaan talouden, rahanpesun ja korruption torjunta, sekä verovastuullisuus. Taloudellisen vastuun aiheiden piiriin voidaan katsoa kuuluvan myös yrityksen sidosryhmille, kuten työntekijöille, alihankkijoille ja muille kumppaneille tehtävät oikeudenmukaiset suoritukset. Esimerkkinä työntekijöiden tasavertainen kohtelu palkanmaksussa. (Liappis ym. 2019, 73–74, 79.)

Yrityksen hallintoa käsiteltäessä tarkastelun kohteena on muun muassa yrityksen hallituksen koostumus ja riippumattomuus (Silvola & Isotalo 2022, 10; Liappis ym. 2019, 74–75). Hallinnon moninaisuuden nähdään olevan yksi tekijä johdon laadussa ESG:n näkökulmasta (Kalfaoglou 2021, 90). Moninaisuudella voidaan viitata esimerkiksi eroihin hallituksen jäsenten osaamisessa ja koulutustaustassa, sekä varsinaiseen tehtävään liittymättömiin asioihin, kuten hallituksen ikä- ja sukupuolijakaumiin (Silvola & Isotalo 2022, 10; Kalfaoglou 2021, 90). Myös Liappiksen ym. (2019, 75) mukaan hallituksen moninaisuus on muutakin kuin sukupuolikysymys ja se nähdään yhtenä menestystekijänä. Hallituksen riippumattomuuden näkökulmasta arvioinnin kohteena on esimerkiksi, sen kyky ehkäistä eturistiriitatilanteita (Vasiu & Bratu 2022, 76).

Osa-alueen piiriin nähdään kuuluvan myös yrityksen toimintamallit, joilla arvioidaan sen johdon toimintaa ja tapaa harjoittaa liiketoimintaa (Vasiu & Bratu 2022, 76). Tarkastelun kohteena voi esimerkiksi olla yrityksen eettiset periaatteet (Silvola & Isotalo 2022, 10). Näiden lisäksi huomion kohteena voi olla yrityksen määrittämät toimintamallit ilmasto- ja sosiaalisen osa-alueiden huomiointiin, sekä vastapuolina toimivien yritysten liiketoimintamallit (Kalfaoglou

2021, 90). Tarkastelussa on myös yrityksen toimintatavat, joilla se varmistaa sidosryhmiensä, kuten esimerkiksi omistajiensa oikeudenmukaisen kohtelun (Vasiu & Bratu 2022, 76; Bătae ym. 2020, 489).

2.3 Vastuullisuuteen liittyviä viitekehyksiä ja juridiikkaa

2.3.1 YK

YK on ollut luomassa useampaa viitekehystä, joilla pyritään kannustamaan yrityksiä toimimaan vastuullisemmin (Silvola & Isotalo 2022, 11). Yksi YK:n liikkeelle laittama aloite on muun muassa Agenda 2030, jonka pyrkimyksenä on kestävä kehitys ympäristön, ihmisten hyvinvoinnin ja talouden näkökulmista. Nämä pyritään saavuttamaan YK:n määrittämien kestävän kehityksen tavoitteiden (SDG) avulla. Ne sisältävät 17 eri osa-alueisiin kohdistuvaa päätavoitetta. Tavoitteet kohdistuvat muun muassa ilmastonmuutoksen ehkäisyyn, kestävän talouskasvuun edistämiseen ja kaikenikäisten hyvinvoinnin takaamiseen. Kestävän kehityksen tavoitteisiin on sitouduttu valtiotasolla. (Ulkoministeriö, 2023.)

Kuva 1 YK:n kestävän kehityksen tavoitteet suomeksi (Ulkoministeriö, 2023).

Kestävän kehityksen tavoitteet tuodaan yritystasolle yritysvastuualoite Global compactin kautta (Silvola & Isotalo 2022, 12). Tässä yritykset sitoutuvat muun muassa edistämään YK:n kestävän kehityksen tavoitteita ja vastuullisen liiketoiminnan periaatteita (United Nations Global Compact 2023, a; Silvola & Isotalo 2022, 12). Vastuullisen liiketoiminnan periaatteet liittyvät ympäristöön, ihmisoikeuksiin, työntekijöiden oikeuksiin ja korruption torjuntaan. Teemoja on 10 kappaletta. (United Nations Global Compact 2023, b.)

Vastuullisen sijoittamisen periaatteissa (PRI) sijoittajia ohjataan huomioimaan ESG:n osa-alueet sijoitustoiminnassaan. Pyrkimyksenä on kuuden periaatteen kautta kehittää rahoitusmarkkinoita vastuullisempaan suuntaan. Näihin sitoudutaan yritystasolla. (PRI, 2023.) Periaatteisiin sitoutuneilta yrityksiltä

edellytetään raportointia siitä, miten ne ovat onnistuneet edistämään niiden toteutumista (Silvola & Isotalo 2022, 13).

Yksi YK:n tukemista aloitteista on finanssisektorille suunnattu vastuullisen pankkitoiminnan periaatteet (Silvola & Isotalo 2022, 13–14). Niiden tarkoituksena on muun muassa saada pankit huomioimaan rahoitus- ja sijoitustoiminnassaan, päätöksenteossaan, sekä toimintastrategiassaan kestävän kehityksen tavoitteet. Periaatteissa huomioidaan esimerkiksi asiakkaiden kannustaminen kestäviin ratkaisuihin, sidosryhmien kanssa tehty yhteistyö yhteiskunnan hyväksi ja tavoitteisiin sitoutuminen pankin hallinnon kautta. (UN environment Programme-finance initiative 2023.)

2.3.2 Euroopan Unioni

Vuodesta 2018 alkaen Euroopan Unioni on kohdistanut suuriin yhtiöihin ei taloudellisen informaation julkaisemiseen liittyvän NFRD-direktiivin, joka velvoittaa yli 500 työntekijää työllistäviä yrityksiä julkaisemaan tietoa yrityksen ilmasto-, sosiaalisiin, ja hallinnollisiin asioihin liittyen. Julkaistava tieto liittyy muun muassa työntekijöiden kohteluun ja hallituksen monimuotoisuuteen. Direktiivi ei kuitenkaan rajoita, mitä viitekehystä yritysten tulee hyödyntää ESG-tiedon julkaisussa. Eri viitekehyksissä voikin olla kattavuus ja painotuseroja, mikä vaikuttaa siihen, että kahden eri toimijan julkaisemat tiedot eivät välttämättä ole suoraan vertailukelpoisia. (Antolín-López & Ortiz-de-Mandojana 2023, 10–12.) NFRD:n puutteita pyritään korjaamaan CSRD-direktiivillä. Tavoitteena on muun muassa yhtenäistää yritysten vastuullisuusraportointia ja linkittää tiedonantovelvollisuudet taksonomiasäädäntöön. Uusi direktiivi velvoittaa yrityksiä myös tarkistuttamaan julkaisemiaan tietoja, sekä laajentaa raportointivelvollisuuden alla olevien yritysten määritelmiä. (Antolín-López & Ortiz-de-Mandojana 2023, 16.)

Rahoitusmarkkinoilla toimiviin yrityksiin kohdistuu myös SFDR-asetus, joka velvoittaa toimijoita antamaan tietoa muun muassa kestävyysriskien huomioinnista yhtiö- ja tuotetasolla. Asetus velvoittaa toimijoita julkaisemaan

tietoja myös siitä, huomioivatko ne sijoitus- ja rahoitustoiminnassaan mahdolliset negatiiviset kestävyysvaikutukset ja miten näiden huomiointi heijastuu esimerkiksi tarjottaviin sijoitustuotteisiin. Kestävyysvaikutuksiin liittyvän tiedon raportointiin EU on laatinut RTS-asetuksen, jossa määritellään raportoinnin suuntaviivoja, liittyen muun muassa sisällytettävään tietoon ja sen esitysmuotoon. (Silvola & Isotalo 2022, 32 & European Commission 2023, a.)

Taksonomia

Taksonomiasäädännön tavoitteena on määritellä, mikä on oikeasti ympäristön näkökulmasta kestävä. Toistaiseksi taksonomia keskittyykin pääasiassa ympäristönäkökulmiin. Se sisältää kuusi ympäristötavoitetta, jotka liittyvät muun muassa ilmastomuutoksen hillintään, siihen sopeutumiseen, vesistöjen suojeluun ja kiertotalouteen siirtymiseen, sekä biodiversiteetin suojeluun, ennallistamiseen ja yleisesti ympäristön pilaamisen ehkäisyyn. (Silvola & Isotalo 2022, 26–27; European commission 2023, b, 1,4.)

Jotta yrityksen toiminta olisi taksonomian mukaista, tulee sen toimia EU:n asettamien sosiaalisten vähimmäisehtojen mukaisesti, edesauttaa huomattavasti vähintään yhtä EU:n ilmasto- ja ympäristötavoitetta, aiheuttamatta muille tavoitteille merkittävä haittaa ja toimia toimialalleen asetettujen teknisten kriteeristöjen mukaisesti. Teknisissä kriteeristöissä ilmastotavoitteille on määritetty omat ehtonsa, jotka määrittelevät, milloin taloudellinen toiminta edesauttaa merkittävästi tai aiheuttaa merkittävää haittaa ilmastotavoitteelle. (Silvola & Isotalo 2022, 27 & European commission 2023, b, 1,4.) Euroopan Unionissa on hyväksytty teknisiä kriteeristöjä tietyille taloudellisille toimille kaikkiin ilmastotavoitteisiin. Kahteen ensimmäiseen, jotka koskevat ilmastomuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista vuonna 2021 ja muihin neljään tavoitteeseen 2023. (European commission 2023, c, 2–3.) Taksonomia ei ole toistaiseksi ehdoton ja se, että toiminto ei ole taksonomian mukainen ei automaattisesti tarkoita, että se ei ole kestävä tai päinvastoin, vaan listaa päivitetään jatkuvasti (European commission 2023, b, 1).

EU-taksonomia keskittyy toistaiseksi vain ympäristöasioihin, vaikka vastuullisuus ja kestävyys kattavat ESG:n näkökulmasta myös Sosiaalisen vastuun, sekä taloudellisen vastuun ja hallinnon osa-alueet. Sosiaalisesta taksonomiasta on esitetty, että se voisi koostua kolmesta päätavoitteesta ja näiden alatavoitteista, joilla huomioitaisiin päätavoitteille tärkeitä asioita, kuten kuluttajien hyvinvointi. Päätavoitteet liittyisivät koko toimitusketjun työolosuhteisiin, loppukäyttäjän elinolosuhteisiin ja inklusiivisiin ja kestäviin yhteisöihin. Tavoitteet siis kattaisivat kolme yrityksen sidosryhmää eli asiakkaat, työntekijät ja ympäröivät yhteisöt. Sosiaalinen taksonomia sisältäisi myös ajatuksen siitä, että yhtä tavoitetta toteuttaessaan ei saisi aiheuttaa haittaa muiden tavoitteiden toteutumiselle. (Platform on Sustainable finance 2022, 1,7–8.) ESG:n kolmanteen osa-alueeseen liittyen on esitetty vasta yhteisiä kestävyyskriteerejä. Näitä ovat muun muassa ylimmän johdon asiantuntemus kestävyysasioissa, hallituksen monimuotoisuus ja harmaata taloutta estävät toimet. (Silvola & Isotalo 2022, 30.)

2.3.3 Green Office

Green Office on WWF:n lanseeraama väline, jolla organisaatio pyrkii pienentämään toimistojensa hiilijalanjälkeä. WWF tarjoaa mallin, jonka pohjalta yritys rakentaa itselleen sopivan ympäristöjärjestelmän. Organisaatiolla on mahdollisuus saada toimipisteelleen sertifikaatti tarkastuksen ja ympäristöohjelman valmistumisen jälkeen. Green Officen perustana on teemat, joista merkittävimmän osan yrityksen toimipisteiden aiheuttamista ympäristöön kohdistuvista vaikutuksista nähdään aiheutuvan. Ne liittyvät esimerkiksi johdon sitoutumiseen yrityksen ympäristöasioiden edistämiseksi, toimistojen energiankulutukseen, vastuullisiin hankintoihin ja kierrätykseen. Näitä teemoja yritys valitsee mukaan omaan ympäristöjärjestelmäänsä painottaen niitä esimerkiksi eri ajankohtina. (WWF Green Office 2023, a.)

Ympäristöjärjestelmän tarkoituksena on toimia johtamisessa järjestelmänä, jolla yrityksen ympäristötyötä kehitetään ja johdetaan. Ympäristöjärjestelmän käyttämisen esitetään parantavan toiminnan kustannustehokkuutta,

kilpailukykyä ja asiakastyytyväisyyttä, sekä riskienhallintaa. Näiden lisäksi sen nähdään myös parantavan kuvaa yrityksestä työnantajana. (WWF Green Office 2023, b.) Ympäristöjärjestelmään liittyy myös tulosten mittaaminen ja seuraaminen. Mittarit tuleekin määritellä yrityksen oman ympäristöohjelman sisältämien tavoitteiden tueksi. Mittareita voi olla esimerkiksi toimiston sähkönkulutus, tavarantoimittajien ympäristöystävällisyys ja työntekijöiden tietoisuus ympäristöasioista. (WWF Green Office 2020.)

2.3.4 Kansallinen lainsäädäntö

Suomessa ei toistaiseksi ole voimassa varsinaista yritysvastuulakia, vaan yrityksen toimintaan kohdistuu kansallisella tasolla erinäisiä lakeja ja vaatimuksia koskien vastuullisuuden eri osa-alueita (Vanhala & Ristaniemi 2022, 51). Mahdollista kansallista yritysvastuulakia koskien on kuitenkin teetetty Työ ja elinkeinoministeriön toimesta oikeudellinen selvitys. Selvityksessä käsitellään mahdollisuutta säätää laki, koskien yrityksen huolellisuusvelvoitetta. Huolellisuusvelvoitteen perusteella yrityksen tulisi ihmisoikeuksien ja ympäristön näkökulmasta tunnistaa toimintansa negatiiviset vaikutukset ja pyrkiä ehkäisemään niitä. Ehkäisemisen lisäksi yritysten tulisi seurata sen suorittamien toimenpiteiden tehokkuutta ja raportoida niistä. (Helminen, Alenius, Walta & Donner 2020, 101.)

Yrityksen ympäristövastuuseen kohdistuvaa kansallista lainsäädäntöä on muun muassa ympäristönsuojelulaki (Vanhala & Ristaniemi 2022, 53). Sen tarkoituksena on muun muassa ehkäistä ympäristön pilaamista, vähentää päästöjä ja edistää luonnonvarojen käyttöä kestävästi (Ympäristönsuojelulaki 2014/527, 1:1). Yrityksen on muun muassa tiedostettava toimintansa ympäristövaikutukset ja ympäristöriskit (Ympäristönsuojelulaki 2014/527, 2:6). Muita yrityksen ympäristölle haitallisiin ulkoisvaikutuksiin liittyviä sääntelyjä ovat muun muassa jätelaki, metsälaki, maankäyttö- ja rakennuslaki, jotka kukin omalla alueellaan vaikuttavat yrityksiin. Oikeudellisesta näkökulmasta yrityksillä ei ole kuitenkaan laajemmin velvollisuutta pyrkiä ehkäisemään laajempia ympäristöongelmia. (Vanhala & Ristaniemi 2022, 54.)

Vastuullisuuden sosiaaliseen osa-alueeseen linkittyviä lakeja ovat muun muassa yrityksen sidosryhmien asemaa turvaavat työturvallisuus- ja kuluttajaturvallisuuslait. Sidosryhmien ja varsinkin työntekijöiden oikeuksien turvaksi on säädetty myös yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolait. Nämä asettavat yrityksille velvollisuuksia edistää muun muassa sukupuolten välistä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. (Vanhala & Ristaniemi 2022, 55.)

Taloudellisen vastuun ja hallinnon osa-alueeseen liittyviä lakeja ovat muun muassa verolait ja varsinkin rahoituslaitoksille oleellinen laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä (Vanhala & Ristaniemi 2022, 57). Rahanpesun ja terrorismin rahoittamista koskevassa laissa säädetäänkin esimerkiksi pankille erittäin olennaisesta velvollisuudesta liittyen asiakkaan tuntemiseen. Lain mukaan asiakas tulee tunnistaa liiketoimien yhteydessä ja asiakkaasta tulee ylläpitää ajankohtaisia tuntemistietoja. (Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä 2017/444, 3:1–2.) Hallinnon osa-alueeseen oleellisena kohdistuu yhteisösääntely, jonka piiriin kuuluu esimerkiksi osakeyhtiölaki. Tämän lisäksi lakeja kohdistuu esimerkiksi monimuotoisuusraportoinnin ja kirjanpitolain muodossa yrityksen hallinnon raportointivelvollisuuteen. Kirjanpitolaki sisältää myös tiettyjä yrityksiä koskevan velvollisuuden vastuullisuusraportointiin. (Vanhala & Ristaniemi 2022, 57.)

3 Säästöpankki ja vastuullisuus

3.1 Säästöpankin esittely

Työn toimeksiantajana toimii Säästöpankki Kalanti-Pyhäranta. Se on itsenäinen vuonna 1896 perustettu Säästöpankki, joka toimii Varsinais-Suomen, sekä Satakunnan alueella. Pankin asiakaskunta koostuu pääasiassa henkilöasiakkaista pienyrityksistä ja kokonaisuudessaan pankilla on asiakkaita noin 12 000. Pankin liiketoiminta koostuu peruspankkitoiminnasta, sekä yhteistyökumppaneidensa tarjoamien tuotteiden välittämisestä. Kalanti-Pyhärannan Säästöpankki on osa Säästöpankkiryhmää, joka muodostuu Säästöpankkien yhteenliittymästä, yhteisomisteisista tytär- ja osakkuusyhtiöistä, sekä keskusyhteisönä toimivasta Säästöpankkiliitosta. (Säästöpankki Kalanti-Pyhäranta 2023, 5–6, 23.) Säästöpankin toiminnan tarkoituksena on säästämisen edistäminen (Säästöpankkilaki 28.12.2001/1502, 1:1).

Säästöpankkien keskusyhteisönä toimii Säästöpankkiliitto osk.

Säästöpankkiliitto vastaa muun muassa koko ryhmän ohjauksesta ja sisäisestä valvonnasta. Säästöpankkiliitto osallistuu muun muassa Säästöpankkiryhmän liiketoiminnan kehittämiseen ja Strategiseen ohjaukseen. Säästöpankkiliiton tehtävänä on myös laatia koko Säästöpankkiryhmää koskeva tilinpäätös. (Säästöpankkiryhmä 2023, a, 43.)

Säästöpankkiryhmän strategisena tavoitteena on laajojen ja pitkäaikaisten asiakkaiden määrän kasvattamisen avulla kasvaa kannattavasti ja kestävästi.

Asiakaskokemustaan Säästöpankkiryhmä rakentaa omalla

Säästöpankkikokemukseksi lanseeraamallaan tavalla, joka perustuu esimerkiksi asioinnin aktiiviseen yhteydenpitoon asiakkaiden suuntaan ja asiakkaan tuntemiseen, jonka avulla pystytään tarjoamaan tälle yksilöllistä palvelua.

Ryhmän arvoja ovat asiakasläheisyys, yhteistyö, tuloksellisuus ja vastuullisuus, jonka mukaan Säästöpankki on olemassa asiakasta ja paikallista yhteisöä varten. (Säästöpankki 2023, b.)

3.2 Vastuullisuusnäkemysten selvittämiseen käytetyt menetelmät

Säästöpankin vastuullisuusnäkemystä selvittäessä on lähteinä hyödynnetty verkossa saatavilla olevan materiaalin lisäksi asiantuntijahaastatteluja. Koska Säästöpankkiliitto toimii Säästöpankkiryhmän keskusyhteisönä, yhtenä asiantuntijana haastateltiin Säästöpankkiryhmän vastuullisuuspäällikköä. Lähemmäksi Kalanti-Pyhärannan Säästöpankkia asia tuodaan Kalanti-Pyhärannan toimitusjohtajan ja hallituksen puheenjohtajan haastattelujen avulla.

Haastattelutapana käytettiin puolistrukturoitua haastattelua. Puolistrukturoitu haastattelu mahdollistaa sen, että haastateltavat voivat nostaa esiin omia näkemyksiään keskeisiin aiheisiin liittyen. Tällä metodilla haastateltavat saavat itse sanoittaa näkemyksensä, ilman ennalta määritettyjen vastausvaihtoehtojen rajoittavia vaikutuksia. (Puusa & Juuti 2020, 107.)

3.3 Mitä vastuullisuus tarkoittaa Säästöpankille

Vastuullisuuden nähdään olevan Säästöpankkiryhmän toiminnan lähtökohtia ja ryhmätasolla sen koetaan olevan pankin toiminnan perustana ja arvopohjana. Säästöpankin toiminta perustuu asiakkaiden taloudellisen hyvinvoinnin edistämiseen. (SP-ryhmän vastuullisuusjohtaja., haastattelu 6.7.2023.) Kalanti-Pyhärannan Säästöpankin toimitusjohtajan (Pankin toimitusjohtaja., haastattelu 12.7.2023) mukaan kaikki ESG:n kaikki osa-alueet nivoutuvat pankin toiminta-ajatukseseen. Pankin asiakasomisteisia piirteitä omaavan yhtiömuodon ja toiminta-ajatuksen, johon liittyy paikallisen yhteisön hyvinvoinnin edistäminen, nähdään luovan hyvän pohjan pankin vastuullisuudelle. Yhtiömuoto tarjoaa mahdollisuuden ohjata toimintaa arvojen kautta, sillä siihen ei kohdistu lyhyen aikavälin tuotto-odotuksia. (Pankin toimitusjohtaja., haastattelu 12.7.2023.) Vastuullisuuden nähdään olevan myös mainekysymys, sillä pankin toiminnan tulisi näyttäytyä luotettavana, asiantuntevana ja hyvämaineisena, mikä edellyttää esimerkiksi lakien ja hyvien hallintotapojen noudattamista (Pankin hallituksen pj., haastattelu 31.8.2023).

Pankin vastuullisuuteen kohdistuu ryhmätasoisia tavoitteita, joiden eteen Säästöpankkiryhmän jäsenpankit tekevät töitä. Tavoitteiden mittaamisessa hyödynnetään esimerkiksi asiakastyytyväisyyteen liittyviä mittareita. Ryhmätasolla on vastuullisuutta tukemaan valittu esimerkiksi YK:n kestävän kehityksen tavoitteita. Käytössä on myös muita muun muassa vastuullisuusraportointiin liittyviä viitekehyksiä. (SP-ryhmän vastuullisuusjohtaja., haastattelu 6.7.2023.) SP-rahastoyhtiö on myös allekirjoittanut PRI-sitoumuksen ja Säästöpankkiryhmä on jättänyt Global Compact-hakemuksen vuonna 2022 (Säästöpankkiryhmä 2023, b, 13,19). Kalanti-Pyhärannassa ei ole laadittu vastuullisuuteen liittyviä konkreettisia tavoitteita, mutta on keskusteltu esimerkiksi vastuullisuuden nostamisesta pankin strategiaan. Konkretiaan tuomisessa ja mahdollisten tavoitteiden tarkentamisessa nähdäänkin olevan yksi kehityskohta. (Pankin hallituksen pj., haastattelu 31.8.2023.) Toimitusjohtajan (Pankin toimitusjohtaja., haastattelu 12.7.2023) mukaan ryhmätasolta tulevien hyvien linjauksien ja tavoitteiden lisäksi, pankkitason tavoitteita olisikin hyvä lähteä kehittämään vastuullisuuden tuomiseksi konkreettiselle tasolle. Vaikka konkreettisia tavoitteita ei ole on esimerkiksi päästöjen ja vähentämiseen liittyen tehty jo toimia mm. Green Officen kautta. (Pankin toimitusjohtaja., haastattelu 12.7.2023.)

Säästöpankkiryhmällä on nimettynä viisi vastuullisuusteemaa, joita tukemaan on valittu YK:n kestävän kehityksen tavoitteita. Ensimmäinen teema on ”vastuu asiakkaan taloudellisesta hyvinvoinnista”, jota tukemaan on valittu SDG 12: ”vastuullista kuluttamista”. Toisena teemana on ”vastuu yhteisön hyvinvoinnista”, johon on valittu kestävän kehityksen tavoite 8: ”Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua”. Kolmas on ”vastuu kestävästä rahoituksesta ja tuotteista”, johon on valittu tavoite kestävästä teollisuudesta, innovaatioista ja infrastruktuureista. Neljäs teema on ”vastuu kestävästä kasvusta ja hyvästä hallinnosta”, jota tukee kestävän kehityksen tavoite 16: ”Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto”. Viides teema on ”vastuu ympäristöstä ja ilmastosta”, johon on valittu kestävän kehityksen tavoite 13: ”ilmastotekoja”. (Säästöpankkiryhmä 2023, b, 14.)

Säästöpankkiryhmä pyrkii vastuullisuusstrategiansa avulla esimerkiksi vähentämään toiminnasta aiheutuvia negatiivisia vaikutuksia, sekä vahvistamaan positiivisia vaikutuksiaan yhteiskunnalle ja ympäristölle (Säästöpankkiryhmä 2023, b, 15). Kalanti-Pyhärannan Säästöpankin hallinnon piirissä vastuullisuuteen nähdään liittyvän vahvasti lakien, normien ja hyvän tavan asettamien minimivaatimuksien noudattaminen. Vastuullisuuden nähdään olevan pankkialalla maine-, sekä luottamuskysymys ja toimijan esimerkiksi pankin itse tai yhteistyökumppanin ilmoittaessa olevansa vastuullinen, tulee sen ilmetä konkreettisina toimina. Liiketoiminnan tulee myös olla kokonaisuudessaan vastuullista eikä vain esimerkiksi ympäristöasioita huomioivaa. (Pankin hallituksen pj., haastattelu 31.8.2023.) Myös Pankin toimitusjohtajan (Pankin toimitusjohtaja., haastattelu 12.7.2023) mukaan Vastuullisuus vaatii konkreettisia tekoja ja sitä tulee toteuttaa kokonaisvaltaisesti. Vastuullisuus vaatii lakien ja normien asettaman minimitason ylittäviä tekoja eikä pelkästään näiden asettaman perushygienian toteuttaminen tee toiminnasta vastuullista. (Pankin toimitusjohtaja., haastattelu 12.7.2023.)

Yllä oleviin perustuen voi tulkita, että ryhmän vastuullisuusstrategian ohjatessa, Kalanti-Pyhärannan Säästöpankissa vastuullisuus nähtäisiin konkreettisina koko liiketoimintaan yltävinä tekoina, joilla pyritään kokonaisvaltaisesti jokaisella vastuullisuuden osa-alueella vähentämään toiminnasta aiheutuvia negatiivisia vaikutuksia ja lisäämään positiivisia vaikutuksia. Ryhmätasolla onkin määritetty yhdeksi vastuullisuusteemaksi ”vastuu kestävästä rahoituksesta ja tuotteista”. Tavoitteena on integroida esimerkiksi lainoitukseen ESG-kriteerejä tai tavoitteita. SP-ryhmä on ottanut jo käyttöön ESG-kriteerejä, sekä periaatteita kestävään- ja vastuulliseen luotonantoon. Tuotelanseerauksiin liittyen onkin ryhmätasolla asetettu vastuullisuuteen liittyviä tavoitteita. (SP-ryhmän vastuullisuusjohtaja., haastattelu 6.7.2023.) Ryhmätasolla pyritäänkin esimerkiksi rahoitus- ja sijoituskohteita valitsemalla edistämään asiakkaiden taloudellista hyvinvointia ja vihreää siirtymää, sekä edistämään kestävää kehitystä, muun muassa rahoittamalla hankkeita, joilla on pankin toimialueella työllisyyttä ja talouskasvua edistäviä vaikutuksia. Sijoitus ja rahoitustoiminnassa

harjoitetaan esimerkiksi tiettyjen toimijoiden, kuten pikavippejä tarjoavien ja joidenkin hiilentuottajien poissulkemista. Sijoituskohteiden toiminnan seurannassa hyödynnetään esim. Global Compactin-periaatteita ja EU velvoittaa rahoitustoiminnassa raportoimaan taksonomian mukaisten rahoituskohteiden osuudesta. (Säästöpankkiryhmä 2023, b, 14,37,40–41,43.)

3.3.1 E – Ympäristövastuu

Yksi Säästöpankkiryhmän vastuullisuusteemoista on ”vastuu ympäristöstä ja ilmastosta”. Säästöpankkiryhmä pyrkiikin ympäristön ja ilmaston kannalta kestävään toimintaan, esimerkiksi arvioimalla omaa hiilijalanjälkeään ja edistämällä energiatehokkuuttaan. (SP-ryhmän vastuullisuusjohtaja., haastattelu 6.7.2023.) Pitkän jänteen tavoitteena kerrotaan olevan ekologisen jalanjäljen pienentäminen ja positiivisten ympäristövaikutusten lisääminen toiminnassa ja arvoketjussa (Säästöpankkiryhmä 2023, b, 14).

Säästöpankkiryhmässä tunnistetaan pankkitoiminnassa suurimman osan päästöistä syntyvän pankin tarjoamista tuotteista ja palveluista.

Ympäristövastuuta halutaan edistää koko arvoketjussa huomioimalla myös toiminnan välilliset ympäristövaikutukset. Ympäristöasioita on pyritty huomioimaan myös tuotetarjonnassa esimerkiksi ympäristöerikoissijoitusrahastolla, merten muoveista tehtävällä maksukortilla ja lainoitus- ja sijoitustoimintaan kohdistetuilla hiilineutraaliustavoitteilla. (SP-ryhmän vastuullisuusjohtaja., haastattelu 6.7.2023.) Kalanti-Pyhärannan Säästöpankin toimitusjohtajan (Pankin toimitusjohtaja., haastattelu 12.7.2023) mukaan investointi- ja rahoituskohteiden valinta on pankin pääasiallinen vaikutuskeino, sillä näistä nähdään tulevan toiminnan suurin ympäristökuormitus. Pankissa tuleekin huomioida mihin varoja sijoitetaan ja millä ehdoilla. Tässä on otettu paljon askeleita eteenpäin, mutta kehitettävää nähdään vielä löytyvän. Pankissa tulee olla asiantuntemusta arvioida, tehdäänkö hankkeessa oikeasti ympäristön kannalta vastuullisia asioita vai täytetäänkö vain perushygienia. Pankki haluaakin kannustaa asiakkaitaan ympäristöystävällisempään toimintaan ja ympäristönäkökulmista hyvissä hankkeissa voisi tilanteen mukaan ottaa

pykälän enemmän riskiä tai tinkiä hinnasta toteutumisen mahdollistamiseksi. (Pankin toimitusjohtaja., haastattelu 12.7.2023.) Luotonannon kautta pankki voi tukea asiakkaitaan edistään ympäristöystävällistä ja päästöjä vähentäviä toimenpiteitä, pyrkien näin minimoimaan omasta ja asiakkaiden toiminnasta aiheutuvia päästöjä (Pankin hallituksen pj., haastattelu 31.8.2023). Myös pankkiryhmän kestävää rahoitusta koskevaan vastuullisuusteeman liittyy ilmastonmuutokseen vaikuttavien tekijöiden huomiointi, pyrkimys rahoitustoiminnan ilmastorasituksen vähentämiseen, sekä asiakkaiden vihreän siirtymän tukeminen. Asiakkaiden siirtymistä kestäviin toimintamalleihin halutaan tukea myös siksi, että ekologiset muutokset, kuten ilmastonmuutos ja luontokato nähdään tekijöinä, joilla voi olla asiakkaisiin ja sidosryhmiin kohdistuvien uusien riskien kautta vaikutusta myös pankin liiketoimintaan. (Säästöpankkiryhmä 2023, b, 14,53.)

Pankkiryhmässä pyritään myös toimipisteiden aiheuttamien päästöjen vähentämiseen esimerkiksi paperinkäytön kautta jätteiden vähentämisen ja Green-Officeen osallistumisen kautta. Pyrkimyksenä on aktiivisesti tunnistaa mahdollisuuksia energiatehokkuuden edistämiseen. Ryhmätason tavoitteita on asetettu esimerkiksi toimipisteiden hiiliposiitivisuudelle. (SP-ryhmän vastuullisuusjohtaja., haastattelu 6.7.2023.) Teemoina on muun muassa henkilöstön kannustaminen ekotehokkaampiin tapoihin (Säästöpankkiryhmä 2023, b, 54). Myös pankkitasolla nousee esille toimipisteiden toimintaan liittyvien päästöjen vähentämiseen linkittyviä asioita, kuten työmatkojen hiilijalanjälkien pienentäminen, paperittomuus ja Green Office-hanke (Pankin hallituksen pj., haastattelu 31.8.2023). Green Office-hankkeen lisäksi Kalanti-Pyhärannassa on tehty myös muita toimia ja esimerkiksi konttoreille tulee hiilineutraalia sähköä. Tulevaisuudessa pankki voisi harkita esimerkiksi paperin ja sähkönkulutuksen vähentämiseen liittyviä tavoitteita. (Pankin toimitusjohtaja., haastattelu 12.7.2023.) Säästöpankissa digitaalisilla palveluilla pyritään vähentämään asiakkaiden tarvetta matkustaa konttoreihin, mikä pienentää esimerkiksi autoilusta aiheutuvaa hiilijalanjälkeä (Säästöpankkiryhmä 2023, b, 53). Tästä olisi hyvä saada konkreettista dataa, sillä väitteen voi esittää jokainen yritys, vaikka digitaalisten palveluiden lisäämisellä olisi jokin muu

ensisijainen tavoite, kuten kustannussäästöjen saavuttaminen asiakaspalvelussa.

Kalanti-Pyhärannassa on myös osallistuttu ns. liiketoiminnan ulkopuolisiin ympäristöhankkeisiin, kuten roskienkeräyskampanjaan ja Itämereen kohdistuvaan lahjoituskampanjaan. Vaikka pääasiallinen vaikutuskeino onkin rahoitus- ja sijoituskohteiden valinnassa, pankin on tärkeää olla nostamassa asioita myös keskusteluun, esimerkiksi erilaisiin kampanjoihin osallistumalla. Tätäkin voisi tavoitteellistaa esimerkiksi euromääräisellä tavoitteella ympäristökampanjoihin osallistumiseen. (Pankin toimitusjohtaja., haastattelu 12.7.2023.)

Yllä kerrottuihin asioihin perustuen voitaisiin tulkita, että pankin näkökulmasta ympäristöasiat näkyvät toiminnassa asiakkaiden tukemisessa ympäristöystävällisemmissä valinnoissa ja ympäristönäkökulmien huomiointina pankin tarjoamissa tuotteissa, joista pankin toiminnan suurimpien ympäristövaikutuksien nähdään aiheutuvan. Näiden aiheuttamia negatiivisten ympäristövaikutuksia pyritään vähentämään. Tuotteiden lisäksi yhtenä teemana nousee esille pankin omasta toiminnasta, kuten toimipisteistä aiheutuvien päästöjen ja jätteiden vähentäminen. Pankki pyrkii olemaan mukana erilaisissa ympäristöhankkeissa. Näiden lisäksi esiin nousee ekologisten ilmiöiden, kuten ilmastonmuutoksen ja luontokadon hillitseminen ja niiden vaikutusten huomioiminen. Ekologisiin ilmiöihin liittyen Kalanti-Pyhärannan toimitusjohtajan (Pankin toimitusjohtaja., haastattelu 12.7.2023) mukaan finanssialalla tulisivin ilmastonmuutoksen hillinnän lisäksi kiinnittää enemmän huomiota luontokadon estämiseen.

3.3.2 S – Sosiaalinen vastuu

Yksi Säästöpankkiryhmän vastuullisuusteemoista on ”vastuu yhteisön hyvinvoinnista”, jossa tärkeitä teemoja on esimerkiksi yhteisön hyvinvoinnin, taloustaitojen ja työhyvinvoinnin edistäminen (SP-ryhmän vastuullisuusjohtaja., haastattelu 6.7.2023). Teemaan liittyviä sosiaalisen vastuun osa-alueen asioita

ovat aiemmin mainittujen lisäksi muun muassa tasa-arvon ja yhteisön hyvinvoinnin edistäminen, esimerkiksi kumppanuuksien vastuullisuudesta ja paikallisista mikro-, sekä pk-yrittäjistä huolehtimalla (Säästöpankkiryhmä 2023, b, 14).

Taloustaitoja on ryhmätasolla pyritty edistämään esimerkiksi tarjoamalla ylä- ja toisen asteen opiskelijoille oppimateriaalia taloustaidoista ja tekemällä yhteistyötä paikallisten oppilaitosten kanssa. Taloustaitojen lisäksi ryhmä haluaa olla tukemassa nuorten ja seniorien digitaitoja. (Säästöpankkiryhmä 2023, b, 14, 20, 31.) Säästöpankki haluaa olla opettamassa nuorille taloustaitoja ja huolehtia heidän hyvinvoinnistaan (SP-ryhmän vastuullisuusjohtaja., haastattelu 6.7.2023). Myös pankkitasolla paikallisyhteisön hyvinvointiin liittyen, taloustaitojen edistämistä pidetään sosiaalisen vastuun teemana ja tähän liittyen myös säästämisen opettamista, jonka voi myös projisoida ulos raha-asioista mm. energiansäästämiseen (Pankin toimitusjohtaja., haastattelu 12.7.2023). Taloustaitojen lisäksi esille nousee asiakkaiden opastaminen turvallisessa sähköisten kanavien kautta tehtävässä asioinnissa. Tietoturvaan liittyen muuttuvassa toimintaympäristössä tulee panostaa asiakkaiden avustamiseen turvallisessa digiasioinnissa ja järjestelmien jatkuvaan kehittämiseen. Tietosuoja nähdään myös tärkeänä teemana. (Säästöpankkiryhmä 2023, b, 26–27.) Digitaalisuus nähdään vahvana trendinä ja SP-ryhmä haluaa pysyä tässä mukana kehityksen kärjessä. Digiasiat nousevat esiin asiakkaan taloudellista hyvinvointia käsittelevän vastuullisuusteeman alla. (SP-ryhmän vastuullisuusjohtaja., haastattelu 6.7.2023.)

Kuten aiemmin mainittu, ryhmätasolla sosiaaliseen osa-alueeseen liittyen nousee esille myös pankkien tuki toimialueidensa paikallisyhteisön ihmisille ja yrityksille. Pankkien tulee myös huolehtia kumppanuuksiensa vastuullisuudesta, jotta myös nämä edistävät Säästöpankkiryhmän kanssa paikallisyhteisössä samoja arvoja. (SP-ryhmän vastuullisuusjohtaja., haastattelu 6.7.2023.) Paikallisen yhteisön hyvinvoinnin edistämiseen liittyen esille nousee muun muassa henkilökohtainen palvelu ja palveluiden saavutettavuus asiakkaan

tarpeen mukaisesti, mikä on tunnistettu kehityskohteeksi konttorien osalta. Tässä korostuu vastuu niistä asiakkaista, joilla ei ole mahdollisuutta tai riittävää osaamista digitaalisten kanavien kautta asiointiin. Näille asiakkaille kerrotaankin olevan tukea tarjolla. (Säästöpankkiryhmä 2023, b, 20.) Vastuullisuusjohtajan (SP-ryhmän vastuullisuusjohtaja., haastattelu 6.7.2023) mukaan Säästöpankit haluavat olla lähellä paikallisia ihmisiä ja olla saavutettavissa sekä konttori-, että digitaalisissa kanavissa. Paikallisessa konttoripalvelussa nousee esille tuen ja palveluiden mahdollistaminen sitä tarvitseville, kuten senioreille. (SP-ryhmän vastuullisuusjohtaja., haastattelu 6.7.2023.) Myös pankkitasolla palveluiden saavutettavuus nähdään tärkeänä teemana, jotta asiakas pääsee asioimaan haluamassaan kanavassa (Pankin hallituksen pj., haastattelu 31.8.2023). Saavutettavuuteen liittyen Kalanti-Pyhärannan toimintaa voi sosiaalisen vastuun näkökulmasta kritisoida, sillä 2020 pankki sulki konttorinsa Kalannissa, Pyhärannassa ja Vehmaalla perustuen digiasioinnin lisääntymiseen (Kaartinen 2020).

Työntekijöiden hyvinvoinnin edistäminen nähdään Säästöpankkiryhmässä myös tärkeänä teemana. Tähän liittyy esimerkiksi henkilöstön tasa-arvo, monimuotoisuus ja hyvä johtajuus. (SP-ryhmän vastuullisuusjohtaja., haastattelu 6.7.2023.) Henkilöstön tasavertaista kohtelua ja monimuotoisuutta pyritään edistämään henkilöstöpolitiikan avulla (Säästöpankkiryhmä 2023, b, 20). Myös pankkitasolla työhyvinvointi nähdään tärkeänä teemana ja tähän pyritään esimerkiksi viihtyvyyden, yhteistoiminnan ja osallistamisen edistämällä. Kiusaamiselle, syrjinnälle tms. on pankissa asetettu nollatoleranssi. Myös työyhteisön monimuotoisuus nähdään pankkitasolla tärkeänä. Työhyvinvointiin liittyen teetetään selvityksiä ja olemassa on myös työsuojelutoimikunta, jolla on yhteys pankin hallitukseen. (Pankin hallituksen pj., haastattelu 31.8.2023.) Työhyvinvointia pidetään tärkeänä osana pankin sosiaalista vastuuta. Kaikki työntekijät ovat tasaveroisia ja henkilöstötutkimuksen perusteella Kalanti-Pyhärannan Säästöpankissa kukaan työntekijä ei koe syrjintää. Työntekijöiden hyvinvointia tarkastelevia, esimerkiksi vaihtuvuuteen liittyviä tavoitteita voisi myös pankkitasolla pohtia. (Pankin toimitusjohtaja., haastattelu 12.7.2023.) Ryhmätasolla vaihtuvuusastetta

käytetään jo yhtenä mittarina ja vastuullisuusstrategiaan pohditaan ENPS:n nostamista yhdeksi mittariksi (SP-ryhmän vastuullisuusjohtaja., haastattelu 6.7.2023).

Varsinaisten liiketoimintaan liittyvien paikallisyhteisön ihmisten hyvinvointia edistävien toimien lisäksi pankit harjoittavat liiketoiminnasta osittain erillään olevaa hyväntekeväisyyttä esimerkiksi hyviä tekoa-kampanjan muodossa. Kampanjassa paikalliset ihmiset äänestävät kohteen, johon lahjoitus tehdään. Teemoina on ollut mm. mielenterveystyötä ja nuorten liikkumisen tukemista. (SP-ryhmän vastuullisuusjohtaja., haastattelu 6.7.2023.) Lahjoituksia tehdään pankkien voittovaroista (Säästöpankkiryhmä 2023, b, 29). Myös pankkitasolla esille nousee pankin suorittama puhdas paikallisyhteisöön kohdistuva hyväntekeväisyystyö hyviä tekoja-kampanjan ja muun yleishyödyllisen hyväntekeväisyystyön muodossa (Pankin hallituksen pj., haastattelu 31.8.2023). Kalanti-Pyhärannan Säästöpankissa tavoitteena on, että pankin tuloksen kasvaessa myös hyviä tekoja-kampanjan lahjoitussumma kasvaisi (Pankin toimitusjohtaja., haastattelu 12.7.2023).

Yksi pankin päätarkoituksista on edistää sosiaalista ja taloudellista hyvinvointia toimialueellaan (hallituksen pj., haastattelu 31.8.2023). Pankin toimitusjohtajan (Pankin toimitusjohtaja., haastattelu 12.7.2023) mukaan ESG:n S osa-alue on pankille toiminta-ajatuksen ja päivittäisen tekemisen kautta luontevin vastuullisuuden osa-alue. Sosiaalisen- ja taloudellisen vastuun osa-alueiden nähdään olevan symbioosissa. Yrityksen kasvun, sekä taloudellisen menestyksen nähdään edistävän toimintaympäristön hyvinvointia ja mahdollistavan parempien työnteon edellytysten kautta työntekijöiden hyvinvoinnin parantumisen. Taloudellisen hyvinvoinnin kautta pankki pystyy edistämään ihmisten kokonaishyvinvointia, sillä jos ihmisten taloudellinen hyvinvointi ei ole kunnossa, aiheutuu tästä lieveilmiöitä. Tähän symbioosiin liittyy myös vastuullinen luotonanto, jonka nähdään olevan sosiaalisen vastuun ydintä ja pankin tulee kieltäytyä rahoittamasta hankkeita, jotka sisältävät liikaa riskiä asiakkaankin näkökulmasta. (Pankin toimitusjohtaja., haastattelu 12.7.2023.)

Aiemmin esitettyjen asioiden perusteella voitaisiin tulkita, että pankille sosiaalisen osa-alueen teemoja ovat ainakin taloustaitojen opettaminen, opetuksen tukeminen, sekä digiasioissa opastaminen. työyhteisön hyvinvoinnin edistäminen nähdään myös yhtenä teemana. Näiden lisäksi ihmisten hyvinvointia pyritään tukemaan paikallisilla, helposti saavutettavilla, henkilökohtaisilla palveluilla, joiden kautta pankki pyrkii huolehtimaan niistä asiakkaista, jotka eivät pysty tai halua asioida digitaalisten kanavien kautta. Näiden toimien lisäksi paikallisyhteisön hyvinvointia pyritään tukemaan huolehtimalla kumppanuuksienkin vastuullisuudesta ja erilaisten hyväntekeväisyystoimien kautta, joilla tuetaan muun muassa paikallisia yhdistyksiä. Tarkemmin liiketoimintaa tarkastellessa ihmisten hyvinvoinnin edistäminen nivoutuu taloudelliseen vastuuseen taloudellisen hyvinvoinnin edistämisen välillisten ihmisten hyvinvointiin kohdistuvien vaikutusten kautta.

3.3.3 G – Hallinto ja taloudellinen vastuu

Kalanti-Pyhärannan Säästöpankin hallituksen puheenjohtajan (Pankin hallituksen pj., haastattelu 31.8.2023) mukaan taloudellinen vastuu on pankin toiminnan kannalta tärkein osa-alue, sillä hänen mukaansa se nousee vahvasti esiin sääntelyn kautta ja luo pohjan pankin toiminnalle. ESG:n G-osa-alueen tulee pankin näkökulmasta olla kunnossa, sillä se toimii rakennuspalikkana. Osa-alueella sääntely asettaa riman korkealle ja sen alittaminen voi viedä pohjan pankin liiketoiminnalta. (Pankin toimitusjohtaja., haastattelu 12.7.2023.) Säästöpankkiryhmässä halutaan tehdä kasvua kestävästi ja vastuullisesti, hyviä hallintotapoja noudattaen. Tähän liittyviä asioita ovat muassa tarkka riskienhallinta ja halu olla vakavarainen toimija. Lisäksi toteutetaan viranomaisten pankkitoiminnalle asettamia juridisia vaatimuksia. Muun muassa rahanpesun ja korruption estämiseen liittyvien normien ja lakien noudattaminen nousee esille taloudellisen vastuun asiana. (SP-ryhmän vastuullisuusjohtaja., haastattelu 6.7.2023.) Lakien ja normien kautta taloudellisen vastuun alueella vaatimustaso asettuu korkealle ja tämän alittamiselle on Kalanti-Pyhärannassa ehdoton nollatoleranssi (Pankin toimitusjohtaja., haastattelu 12.7.2023).

Pankissa halutaan toimia lainsäätäjän asettamien vaatimuksien mukaisesti ilman liikkumista harmaalla alueella (Pankin hallituksen pj., haastattelu 31.8.2023). Rahanpesun ja korruption estäminen mainitaan myös hyvän hallintotavan ja toimintakulttuurin edistämiseen liittyen yhtenä teemana. Verovastuullisuutta tarkastellessa ryhmätasolta kerrotaan, että ryhmän toimijat eivät harjoita verosuunnittelua kyseenalaisin keinoin ja suorittavat kaikki veronsa Suomeen. (Säästöpankkiryhmä 2023, b, 21, 49.) Myöskään Kalanti-Pyhärannan Säästöpankissa ei harjoiteta vero-optimoitajia. Pankki haluaa toimia verovastuullisesti ja se julkaisee myös verojalanjälkensä. (Pankin toimitusjohtaja., haastattelu 12.7.2023.)

Säästöpankkiryhmän vastuullisuusteemaan ”vastuu kestävästä kasvusta ja hyvästä hallinnosta” kuuluu pyrkimys kestävä kasvun ja talouden edistämiseen. Ryhmä pyrkii toimimaan läpinäkyvästi, eettisesti, hyviä hallintotapoja edistäen, toteuttaen hyvää riskienhallintaa, sekä estämään rahanpesua ja korruptiota, mikä onkin pankeille jo sääntelyn pohjalta tuleva velvollisuus. Vastuullisuusteemaan liittyen Säästöpankkiryhmässä on henkilöstölle asetettu 95–100 % suoritustavoite compliance-koulutuksille, jotka liittyvät esimerkiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen. (Säästöpankkiryhmä 2023, b, 14, 20–21.) Henkilökunnalla koulutukset tuleekin olla suoritettuna. Compliance-koulutusten lisäksi henkilöstöä koulutetaan myös vastuullisuusasioista. (SP-ryhmän vastuullisuusjohtaja., haastattelu 6.7.2023.) Hyviin hallintotapoihin liittyen Kalanti-Pyhärannassa nähdään, että hallinnon toiminnan peruspilareihin kuuluu eturistiriitojen hallinta ja toiminnan läpinäkyvyys (Pankin toimitusjohtaja., haastattelu 12.7.2023). Hallinnossa pyritään aktiivisesti välttämään muun muassa eturistiriitatilanteiden syntymistä ja tässä kohdataankin ajoittain haasteita toimialueen pienuudesta johtuen. Pyrkimyksenä on kuitenkin hallinnon toiminnan läpinäkyvyys ja hallinnolta vaaditaan rehtiä ja avointa toimintaa. (Pankin hallituksen pj., haastattelu 31.8.2023.)

Hallinnossa tulee mennä jäsenten asiantuntijuus ja ammattitaito edellä, jotta asiakkaat ja muut sidosryhmät voisivat luottaa pankin olevan ammattitaitoisessa

johdossa. Hallinnon osaamiseen kohdistuu sääntelynkin puolesta vaatimuksia. (Pankin toimitusjohtaja., haastattelu 12.7.2023.) Esimerkiksi pankin hallituksen tulee valvoa, että pankki toimii hyvien tapojen ja lakien, sekä normien mukaisesti. Kalanti-Pyhärannan Säästöpankin hallituksen jäsenet ovat suorittaneet HHJ-koulutuksen ja osa HHJ-tutkinnon. Tämän lisäksi hallitus on paneutunut vastuullisuusasioihin ja hallitusta pidetään asiantuntevana vastuullisuusasioista. (Pankin hallituksen pj., haastattelu 31.8.2023.) Vastuullisuusasioiden koulutukseen tarvittaisiin kuitenkin yhteisiä linjauksia ja hallituksessa vastuullisuus on noussut esiin osaamiskapeikkona. Nämä molemmat nähdäänkin kehityskohtina. (Pankin toimitusjohtaja., haastattelu 12.7.2023.) Tähän liittyen ryhmätasolla onkin pohdinnassa mahdollisuus kehittää yksittäisten Säästöpankkien hallinnon asiantuntemusta vastuullisuudesta Säästöpankkiryhmän toteuttamilla koulutuksilla (SP-ryhmän vastuullisuusjohtaja., haastattelu 6.7.2023).

Ryhmätasolla hyvä johtajuus ja hallinnon monimuotoisuus nähdään tärkeinä asioina. Säästöpankkiryhmältä löytyy muun muassa hallituksen moninaisuutta koskevia toimintaperiaatteita ja hallinnon monimuotoisuutta edistämään on laadittu myös monimuotoisuuspolitiikka ja tasa-arvosuunnitelma. (SP-ryhmän vastuullisuusjohtaja., haastattelu 6.7.2023.) Ryhmässä seurataan johdon ja hallituksen sukupuolijakaumatietoja (Säästöpankkiryhmä 2023, b, 20). Säästöpankki Kalanti-Pyhärannassa hallinnon moninaisuutta pidetään yhtenä peruspilarina ja sukupuolikysymyksen lisäksi moninaisuuden nähdään kattavan myös muita asioita, kuten iän ja ammatin (Pankin toimitusjohtaja., haastattelu 12.7.2023). Myös hallituksen puheenjohtajan (Pankin hallituksen pj., haastattelu 31.8.2023) mukaan hallituksen moninaisuudessa on sukupuolijakauman lisäksi myös kysymys esimerkiksi osaamisen monipuolisuudesta. Tämän kerrotaan näkyvän esimerkiksi pankin hallituksessa vastuullisuuteen liittyvien vastuualueiden jaon kautta. Hallituksessa on nimettynä esimerkiksi henkilö, jonka vastuualueeseen kuuluvat ympäristöteemat ja hän toimii myös alalla, jossa ympäristöasiat ovat tärkeitä. Tämän lisäksi hallituksessa on henkilö, jolla on vastuualueenaan rahanpesun estämiseen liittyvät asiat, ja hän on saanut tähän liittyen koulutusta Säästöpankkiryhmältä. (Pankin hallituksen pj.

haastattelu 31.8.2023.) Hallinnon ajaessa omistajien etua, tulee moninaisuuden toteutua myös pankin toimialueen paikallisyhteisön eli periaatteessa pankin “omistajien” ääntä edustavassa isännistössä. Isännistön monimuotoisuus varmistaa, että se edustaa koko paikallisyhteisöä, eikä aja vain tietyn asiakasryhmän etua. Isännistössä moninaisuuden nähdään toteutuvan nykyään jo aiempaa paremmin ja edustavuuden edistämiseksi pyrkimyksenä on saada isännistöön uusia jäseniä pankin uusilta toimialueilta Turusta ja Raumalta. Pankin hallintoelinten moninaisuuteen ja edustavuuteen liittyen voisikin pankkitasolla pohtia mahdollisia tavoitteita. (Pankin toimitusjohtaja., haastattelu 12.7.2023.)

Hyvään hallintoon liittyen ryhmätasolla esille nousseena teemana oli sidosryhmien tasavertainen ja oikeudenmukainen kohtelu esimerkiksi palkka tasa-arvoa edistämällä (SP-ryhmän vastuullisuusjohtaja., haastattelu 6.7.2023). Sidosryhmien tasavertainen kohtelu nähdäänkin pankin toiminnassa tärkeänä teemana ja siihen liittyen voisi pankkitasolla pohtia esimerkiksi palkka tasa-arvon toteutumista tarkastelevia tavoitteita (Pankin toimitusjohtaja., haastattelu 12.7.2023).

Yhtenä taloudellisen vastuun teemoista nähdään pankin toiminnan tarkoitus olla edistämässä asiakkaan taloudellista hyvinvointia. Taloudellinen hyvinvointi nähdään ryhmätasolla Säästöpankin vastuullisuuden ydinteemana, joka on pankin toiminnan keskiössä ja sen ympärille rakentuvat muut vastuullisuusteemat. Pankin toiminnassa sen nähdään olevan osakeyhtiön voiton tuottamisen velvollisuuden paikalla. Sitä edistetään tukemalla asiakkaiden säästämistä ja vaurastumista erilaisilla tuotteilla ja tukemalla hankkeita, joilla on positiivisia taloudellisia vaikutuksia asiakkaiden elämään. Asiakkaan vaurastumista, sekä parempaa elämää edistetään esimerkiksi tukemalla tämän talouden hallintaa. (SP-ryhmän vastuullisuusjohtaja., haastattelu 6.7.2023.) Taloudelliseen hyvinvointiin nähdään liittyvän sekä asiakkaiden tukeminen talouden suunnittelussa pitkällä aikavälillä että lainojen ja luottojen myöntäminen niin, että ne eivät ylitä asiakkaan talouden kantokykyä (Säästöpankkiryhmä 2023, b, 23). Tähän liittyy kuitenkin asiakkaan näkökulman

lisäksi myös pankin riskienhallinnallinen näkökulma. Taloudellisen hyvinvoinnin edistäminen on Säästöpankin olemassaolon tarkoitus (Pankin hallituksen pj., haastattelu 31.8.2023). Taloudellisen hyvinvoinnin edistämisen välilliset vaikutukset näkyvät esimerkiksi asiakkaan asumisen energiatehokkuuden tukemisen kautta säästöjen lisäksi myös välillisissä päästövaikutuksissa (SP-ryhmän vastuullisuusjohtaja., haastattelu 6.7.2023).

Taloudellisen vastuun teemoina nousee ryhmätasolla esiin hyvän hallintotavan ja siihen liittyvän vastuullisen johtamisen lisäksi ryhmän yhteisöjen velvollisuus huolehtia toimintansa kannattavuudesta, maksuvalmiudesta ja vakavaraisuudesta (Säästöpankkiryhmä 2023, b, 47). Pankin toiminnan tehokkuuden ja kannattavuuden nähdään olevan osa vastuullisuutta (Pankin toimitusjohtaja., haastattelu 12.7.2023). Taloudellinen vastuu nähdään pankin toiminnassa yhtenä toiminnan kannalta tärkeimpänä asiana. Taloudellinen hyvinvointi ja toiminnan kannattavuus nähdään pankin liiketoiminnan pohjana, joilla luodaan kyky vastata asiakkaiden tarpeisiin. Liiketaloudellisten syiden lisäksi kannattavuuden nähdään mahdollistavan pankille kyvyn olla asiakkaan näkökulmasta mm. turvallinen ja luotettava kumppani, minkä takia pankin toiminnan tulee olla pysyvää ja vakaata. Taloudellisen hyvinvoinnin edistämisen toteuttaminen vaatii pankilta kannattavuutta ja omaa taloudellista hyvinvointia. (Pankin hallituksen pj., haastattelu 31.8.2023.) Tuloksellisuutta ja kannattavuutta pyritään edistämään pitkällä tähtäimellä ja tähän liittyen toiminnan tulee olla muun muassa vakavaraista. Asiakkaiden tukemisen lisäksi kannattavuus mahdollistaa myös muihin vastuullisuuden osa-alueisiin liittyvät toimet. Tuloksellisuuden ja kannattavuuden nähdäänkin palautuvan paikallisyhteisölle mm. parempina palveluina ja lahjoituksina. (Pankin toimitusjohtaja., haastattelu 12.7.2023.) Myös hallituksen puheenjohtajan (Pankin hallituksen pj., haastattelu 31.8.2023) mukaan kannattavuutta tulee edistää pitkällä tähtäimellä, pyrkimällä pitkäkantoisiin investointeihin ja toimiin. Tärkeänä nähdään myös, että kannattavuus haetaan pankin perusliiketoiminnan kautta eikä esimerkiksi spekulatiivisista sijoituksista. (Pankin hallituksen pj., haastattelu 31.8.2023.)

Aiemmin esitettyjen perusteella voidaan tulkita, että taloudellisen vastuun ja hallinnon osa-alueella ryhmä- ja pankkitasolla esiin nousevia teemoja on pankin hallinnon ja isännistön moninaisuus, sidosryhmien tasavertainen ja oikeudenmukainen kohtelu, sekä asiakkaiden taloudellisen hyvinvoinnin ja pankin kannattavuuden edistäminen kestävästi pitkällä tähtäimellä. Hallintoon ja taloudelliseen vastuuseen liittyen myös pankkitoimintaan kohdistuvien lakien ja normien, hyvien hallintotapojen noudattaminen nähdään tärkeinä. Hyviin hallintotapoihin liittyviä asioita nähdään olevan esimerkiksi eturistiriitojen hallinta, hallinnon toiminnan läpinäkyvyys. Lisäksi myös verovastuullisuus nousi esiin.

4 Henkilöasiakaskunnan näkemys

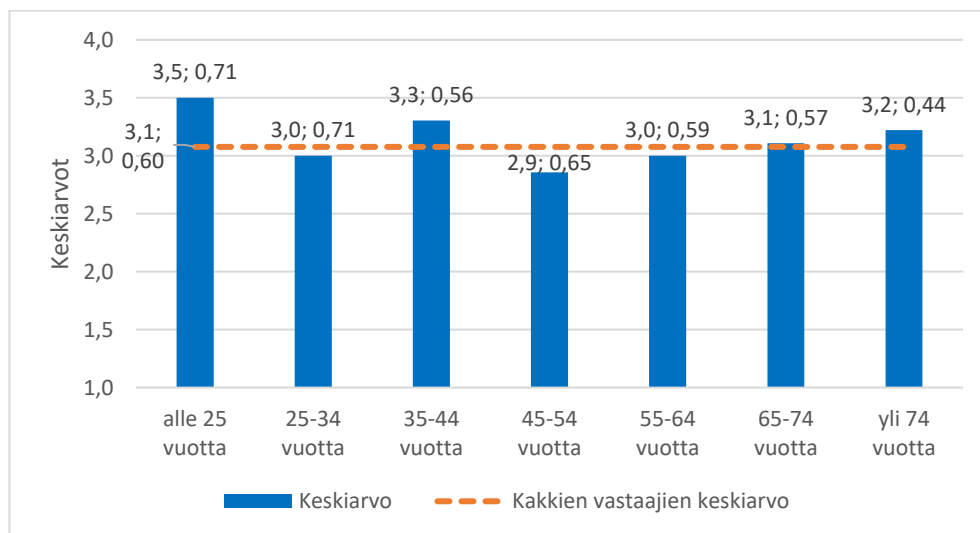
Henkilöasiakkaille suunnattuun kyselyyn vastasi 131 henkilöä. Kyselyä jaettiin asiakkaille pankin verkkopalvelun välityksellä, suoramarkkinointiluvan antaneille asiakkaille. Jakelutavan takia kaikilla pankin henkilöasiakkailla ei ollut vastausmahdollisuutta. Noin 55 % kyselyyn vastanneista oli yli 55-vuotiaita. Suurimmat vastaajaryhmät ikäluokkia tarkastellessa olivat 55–64-vuotiaat, joiden osuus oli noin 27 % ja 65–74-vuotiaat, joiden osuus vastaajista oli noin 21 %. Pienimmät vastaajaryhmät ikäluokkia tarkastellessa olivat alle 25-vuotiaat, joiden osuus vastaajista oli noin 2 % ja Yli 75-vuotiaat, joiden osuus oli noin 7 %. Koulutustaustoja tarkastellessa ammattikoulutasoisen tutkinnon ja alemman korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuudet olivat suurimmat yksittäiset vastaajaryhmät. Ammattikoulutasoisen tutkinnon suorittaneita oli vastaajista 37 % ja alemman korkeakoulututkinnon suorittaneita 30 % vastaajista. Pienimmät vastaajaryhmät koulutustaustoja tarkastellessa olivat viimeisenä lukion tai ylioppilastutkinnon suorittaneet, joiden osuus oli noin 8 % ja muun luokittelun ulkopuolisen tasoisen tutkinnon suorittaneet, joiden osuus oli noin 2 % vastaajista.

Avointen kysymyksien lisäksi vastuullisuuden eri osa-alueisiin liittyvien asioiden tärkeyttä pyrittiin selvittämään järjestysasteikon tasoisten, Likert-asteikkojen avulla. Suurimmassa osassa Likert-asteikollisia kysymyksiä vastausvaihtoehdot olivat 1.ei yhtään tärkeää, 2.ei kovinkaan tärkeää, 3.en osaa sanoa, 4.tärkeää ja 5.erittäin tärkeää. Yhdessä kysymyksessä asteikko oli neliportainen. Yleiskuvan saamiseksi asiakkaiden eri mielipiteistä on näihin kysymyksiin saaduista vastauksista laskettu luokitellulle aineistolle keskiarvot, jossa lasketaan summa eri vastausvaihtoehdoista saatujen pistelukujen ja frekvenssien tuloille ja lopuksi tämä summa jaetaan vastauksien kokonaismäärällä. Keskiarvon suuruus kertoo siitä kuinka tärkeä, jokin asia on vastaajaryhmälle ollut asteikolla 1-4. Tunnuslukua laskiessa vastaukset pisteytettiin seuraavalla asteikolla: en osaa sanoa=0, ei lainkaan tärkeää=1, ei kovinkaan tärkeää=2, tärkeää=3 ja erittäin tärkeää=4. Tällä pisteytyksellä en osaa sanoa-vastauksia ei huomioida

keskiarvoissa. Pankin vastuullisuutta koskevassa kysymyksessä pisteytys on asteikolla 1=ei yhtään vastuullinen – 4=erittäin vastuullinen. (Heikkilä 2014, 52–53,82–83,175.) Keskiarvojen lisäksi Likert-asteikkoon saatuja vastauksia tarkasteltiin eniten valittujen vastausvaihtoehtojen eli moodien, sekä suhteellisten- ja summafrekvenssien avulla. Näiden lisäksi osalle saaduista luokitelluista vastauksista on laskettu luokitellun aineiston keskihajonta. (Heikkilä 2014, 84,87–88, 90, 277.)

4.1 Kyselytulokset

Kysyttäessä kuinka vastuullisena toimijana asiakkaat pankkia pitävät, ikäluokasta riippumatta suurin osa pitää pankkia vastuullisena. Vastausten perusteella pankilla on kuitenkin mahdollisuuksia suoriutua paremmin, vaikka lähes kaikissa ikäluokissa keskiarvot sijoittuvat kuvion 1 perusteella vaihtoehtojen vastuullinen ja erittäin vastuullinen pistelukujen välimaastoon. Tästä poikkeuksena 45–54-vuotiaat, joiden vastausten pistekeskiarvo on alle 3 eli alle vastuullinen-vaihtoehdon pisteluvun

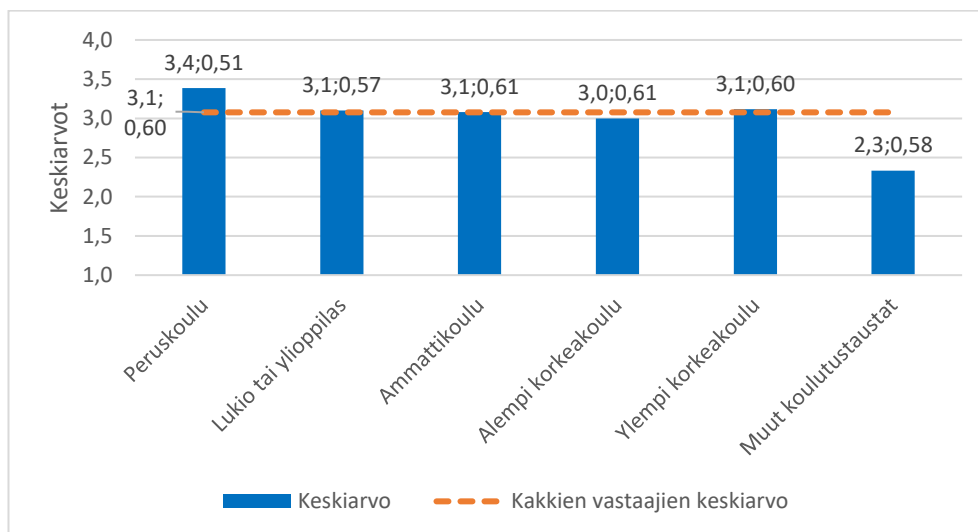

Kuvio 1 Asiakkaiden vastauksien keskiarvot ja keskihajonnat ikäluokittain, kysyttäessä kuinka vastuullisena he pankkia pitävät

Yksikään vastaaja ei valinnut ei yhtään vastuullinen-vaihtoehtoa. Alle 25-vuotiaita ja yli 74-vuotiaita vastaajia lukuun ottamatta jonkin verran-vaihtoehtoa oli valittu kuitenkin kaikissa ikäluokissa. 25–34-vuotiaista 23 %, 45–54-vuotiaista 29 % ja 55–64-vuotiaista 17 % pitää pankkia vain jonkin verran vastuullisena ja näiden ikäluokkien keskiarvot jäivätkin alle kaikkien vastaajien kokonaiskeskiarvon. Alle 25-vuotiaat pois lukien, kaikissa ikäluokissa eniten valittu vaihtoehto oli vastuullinen.

Kuvion 1 perusteella voitaisiin siis tulkita, että vastuullisimpana pankkia pitävät alle 25-vuotiaat ja toiseksi vastuullisimpana 35-44-vuotiaat vastaajat. Vähiten vastuullisena pankin kokevat 45-54-vuotiaat vastaajat. Kaikista vastaajista 85 %, pitää pankkia vastuullisena tai erittäin vastuullisena toimijana.

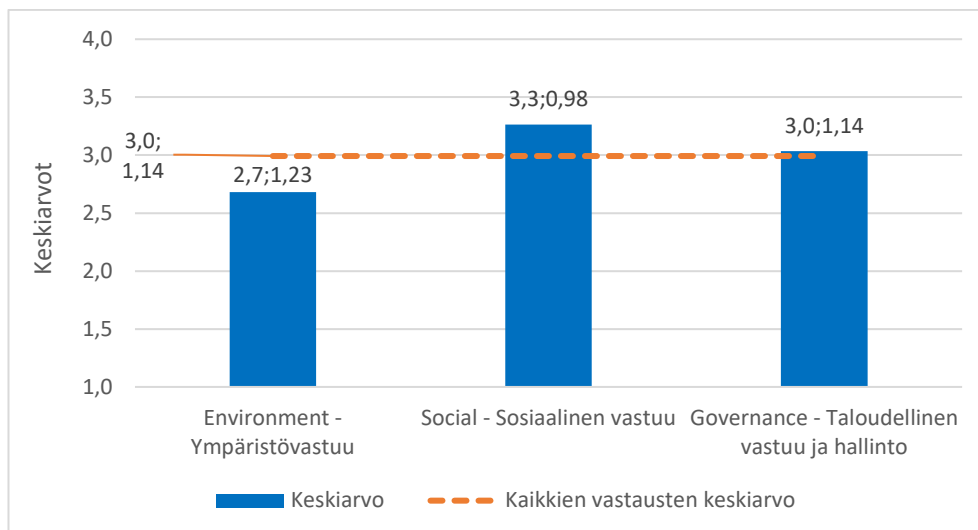
Tarkastellessa eri koulutustaustojen vastausten eroja, siihen kuinka vastuullisena he pankkia pitävät. Kuvion 2 perusteella, lähes kaikissa koulutusluokissa suurin osa pitää pankkia vastuullisena toimijana. Alle kaikkien vastaajien keskiarvon jäävät vain alemman ammattikorkeakoulun viimeisenä suorittaneet ja muut koulutustaustat-luokassa olevat, jonka keskiarvo jää reilusti alle kaikkien vastaajien keskiarvon.

Kuvio 2 Asiakkaiden vastauksien keskiarvot ja keskihajonnat koulutustaustoittain, kysyttäessä kuinka vastuullisena he pankkia pitävät.

Kuviosta 2 voidaan nähdä, että keskiarvon perusteella viimeisenä koulutuksenaan peruskoulun suorittaneet pitivät pankkia vastuullisimpana. Viimeisenä peruskoulun suorittaneista kukaan ei valinnut jonkin verran- tai ei lainkaan vastuullinen-vaihtoehtoja. Kaikissa muissa koulutustaustaluokissa ainakin 10 % vastaajista oli valinnut jonkin verran-vaihtoehdon. Muut koulutustaustat pois lukien kaikissa luokissa eniten valittu vaihtoehto oli vastuullinen. Muiden koulutustaustojen luokassa eniten valittu vaihtoehto oli jonkin verran, jonka oli valinnut 67 % vastaajista ja tästä luokasta yksikään ei ollut valinnut erittäin vastuullinen-vaihtoehtoa.

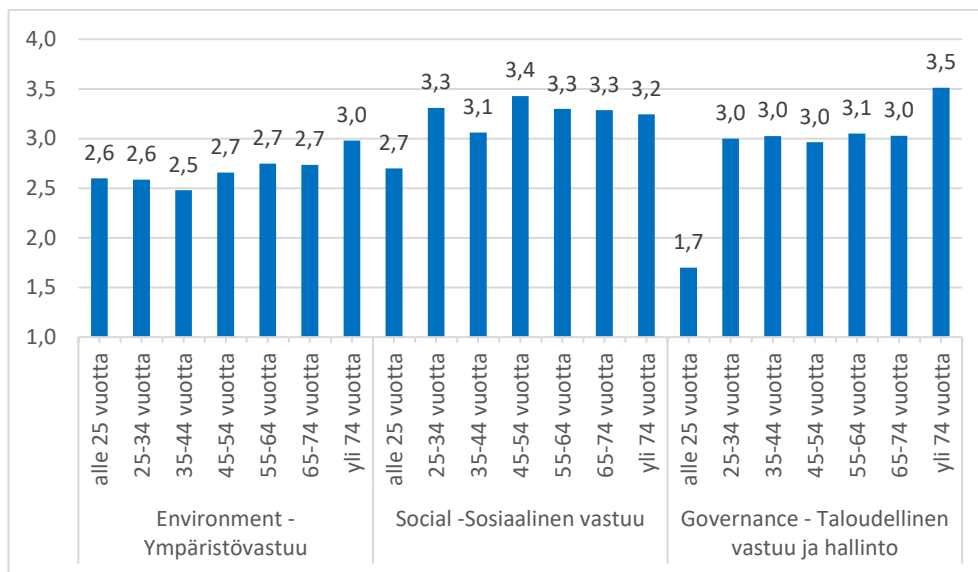
Tarkastellessa ESG:n eri osa alueita, voidaan kuvion 3 keskiarvojen perusteella tulkita asiakkaiden pitävän social osa-alueeseen liittyviä asioita pankin vastuullisuuden kannalta tärkeimpinä. Social osa-alue on ainut, jonka keskiarvo ylittää kaikkien osa-alueiden yhteiskeskiarvon ja keskihajonnan perusteella sen vastauksissa on ollut myös pienin hajonta. Social osa-alueen kysymyksiin annetuista vastauksista yli 90 % oli vaihtoehtoja tärkeää tai erittäin tärkeää. Vastaajien mielestä vähiten tärkeimpänä näyttäytyy environment osa-alue, jonka keskiarvo jää alle kaikkien osa-alueiden keskiarvon. Osa-alueen kysymyksiin tulleista vastauksista 73 % oli tärkeää- tai erittäin tärkeää valintoja, mikä on kaikista osa-alueista pienin osuus. Environment ja governance-teemojen kysymyksissä eniten vastattu vaihtoehto oli tärkeää, kun taas social osa-alueen kysymyksissä eniten valittu vaihtoehto oli erittäin tärkeää.

Kuvio 3 Eri osa-alueiden keskiarvot ja keskihajonnat laskettuna kaikista Likert-asteikollisista kysymyksistä

Huomionarvoista on myös, että tarkastellessa ei lainkaan tärkeää- ja ei kovinkaan tärkeää-vastauksien osuuksia eri osa-alueilla, social osa-alueella osuus oli 4,1 % ja governance osa-alueella 3,8 %. Environment osa alueella kyseisten vastauksien osuus kaikista vastauksista on 14,5 % eli yli 10 prosenttiyksikköä suurempi osuus kuin seuraavana tulevan social osa-alueen, jonka ero governance osa-alueen osuuden suuruuteen on 0,3 prosenttiyksikköä.

Kuvion 4 perusteella voidaan tulkita kaikkien ikäluokkien yli 74-vuotiaita lukuun ottamatta pitävän social osa-alueeseen liittyviä asioita pankin vastuullisuuden kannalta tärkeimpinä. Yli 74-vuotiaille vastaajille tärkeimpänä näyttäytyy keskiarvojen perusteella governance osa-alue. Lähes kaikille muissa ikäluokissa governance osa-alue näyttäytyy toiseksi tärkeimpänä. Poikkeaman tähän tuovat alle 25-vuotiaat vastaajat, joiden vastausten perusteella ympäristö osa-alueen asiat ovat toiseksi tärkeimpiä. Muilla ikäluokilla Environment osa-alue on keskiarvojen perusteella vähiten tärkein osa-alue. Ikäluokasta riippumatta ei lainkaan tärkeää- ja ei kovinkaan tärkeää-vastauksien yhteinen osuus kaikista osa-alueista, on suurin environment osa-alueella.

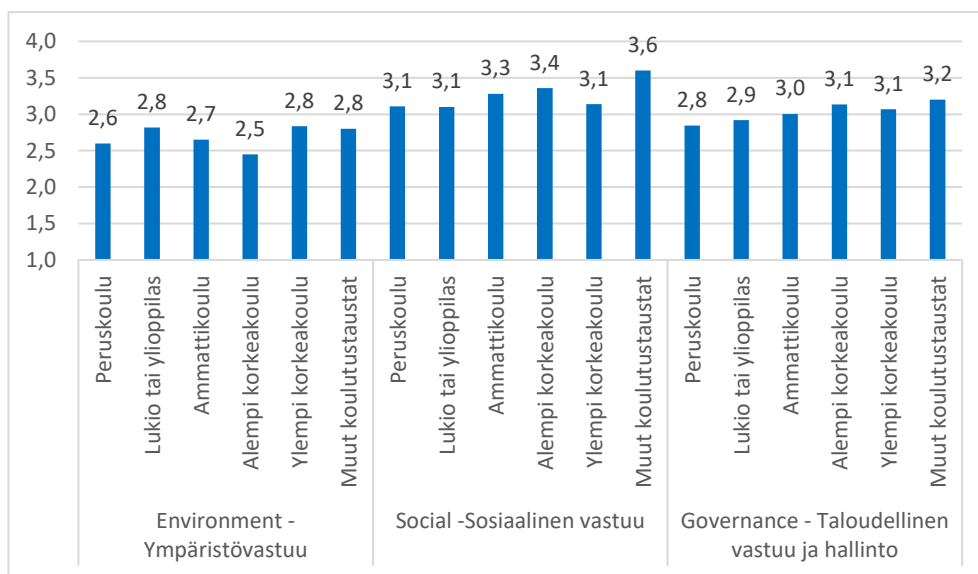

Kuvio 4 Eri ikäluokkien Likert-asteikollisiin kysymyksiin antamien vastausten keskiarvot osa-alueittain

Lähes jokaisessa ikäluokassa tärkeää- ja erittäin tärkeää-vastausten kertymät ovat suurimmat social osa-alueella ja pienimmät environment osa-alueella. Tästä poikkeavat alle 25-vuotiaat, 55–64-vuotiaat ja yli 74-vuotiaat. Alle 25-vuotiailla 80 % oli tärkeää- ja erittäin tärkeää-vastauksia social- ja environment osa-alueiden kysymyksissä. Social osa-alueella näistä 30 % oli kuitenkin erittäin tärkeää-vastauksia, joiden vastaava osuus environment osa-alueella on 0 %. 55–64-vuotiailla erittäin tärkeää- ja tärkeää-vastausten kertymät olivat social- ja governance osa-alueilla yhtä suuret, mutta erittäin tärkeää vastausten osuus on kuitenkin social osa-alueella suurempi kuin governance osa-alueella. Yli 74-vuotiailla governance ja social osa-alueiden erittäin tärkeää-vastausten kertymät ovat yhtä suuret, mutta tärkeää-vastauksia tuli governance osa-alueella noin 8 prosenttiyksikköä enemmän.

Eri koulutustaustojen vastauksia tarkastellessa voidaan huomata, että kuvion 5 perusteella, myös jokaisen koulutustaustan suurimmat keskiarvot ovat social osa-alueella. Social osa-alueen kysymyksissä erittäin tärkeää-vaihtoehtoa oli valittu eniten, lähes koulutustaustasta riippumatta. Ainoana poikkeuksena lukion tai ylioppilastutkinnon viimeisenä suorittaneiden vastauksissa eniten social osa-alueen kysymyksissä esiintynyt vaihtoehto oli tärkeää. Lähes jokaisessa

koulutusluokassa suurimmat tärkeää ja erittäin tärkeää vaihtoehtojen kertymät olivat social osa-alueen kysymyksissä, pois lukien ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneet ja muut koulutustaustat-luokan edustajat, joilla kertymät olivat yhtä suuret social ja governance osa-alueilla. Molemmissa kuitenkin social osa-alueen kysymykset olivat saaneet enemmän erittäin tärkeää vastauksia kuin governance osa-alueella eli social osa-alue näyttäytyy tärkeimpänä.

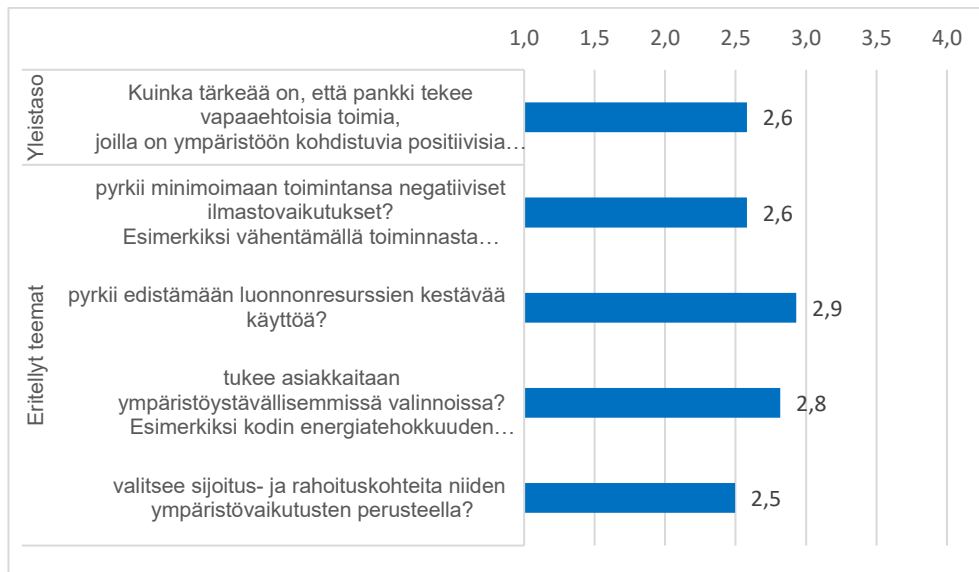
Kuvio 5 Eri koulutustaustojen Likert-asteikollisiin kysymyksiin antamien vastausten keskiarvot osa-alueittain jaoteltuna

Governance osa-alueen kysymyksissä jokaisessa koulutusluokassa eniten valittu vaihtoehto oli tärkeää-vaihtoehto. Osa-alue näyttäytyy kuviossa 5 esitettävien keskiarvojen perusteella jokaisessa koulutustaustassa toiseksi tärkeimpänä social osa-alueen jälkeen. Myös tärkeää ja erittäin tärkeää vastausten kertymät tukevat tätä, sillä lähes kaikissa koulutusluokissa governance osa-alueen vastauksissa on toiseksi suurimmat kertymät social osa-alueen jälkeen. Tästä pois luettuna aiemmin mainitut muut koulutustaustat luokka ja ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneet, joilla kertymät ovat yhtä suuret social osa-alueen kanssa

Vaikka environment osa-alue näyttäytyy keskiarvojen ja tärkeää, sekä erittäin tärkeää vastausten kertymien perusteella jokaisessa koulutusluokassa vähiten tärkeimpänä, tulee kuitenkin huomioida, että eniten valittu vastausvaihtoehto on ollut lähes jokaisessa koulutustasossa tärkeää ja ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneilla erittäin tärkeää. Alemman ammattikorkeakoulun viimeisenä suorittaneiden vastauksista 24 % on environment osa-alueella ollut ei lainkaan tärkeää ja ei kovinkaan tärkeää vastauksia, mikä on kaikista koulutustaustoista suurin osuus. Myös lukio tai ylioppilastutkinto- ja ammattikoulutaustaisten ei lainkaan ja ei kovinkaan vastausten kertymä on noin 16 %.

4.1.1 E – Ympäristövastuu

Tarkastellessa environment osa-alueeseen liittyvien Likert-asteikollisten vastausten keskiarvoja voidaan kuvion 6 perusteella tulkita asiakkaiden pitävän esitetyistä asioista tärkeimpinä asiakkaiden tukemista ympäristöystävällisissä valinnoissa ja luonnonresurssien kestävä käytön edistämistä. Näitä koskeviin kysymyksiin oli tullut environment-alueen kysymyksissä eniten erittäin tärkeää-vastauksia. Avoimien kysymyksien ympäristöön liittyvissä asioissa eniten esiin nousi toiminnan ympäristöystävällisyyden edistäminen.

Kuvio 6 Keskiarvot asiakkaiden Environment-teemaan liittyviin kysymyksiin antamista vastauksista.

Toiminnan negatiivisten ilmastovaikutusten minimointiin liittyvää kysymystä asiakkaat ovat pitäneet kuvion 6 perusteella esitellyistä teemoista kolmanneksi tärkeimpänä. Päästöjen vähentäminen nousi esiin myös avoimiin kysymyksiin annetuissa ympäristöaiheisissa vastauksissa.

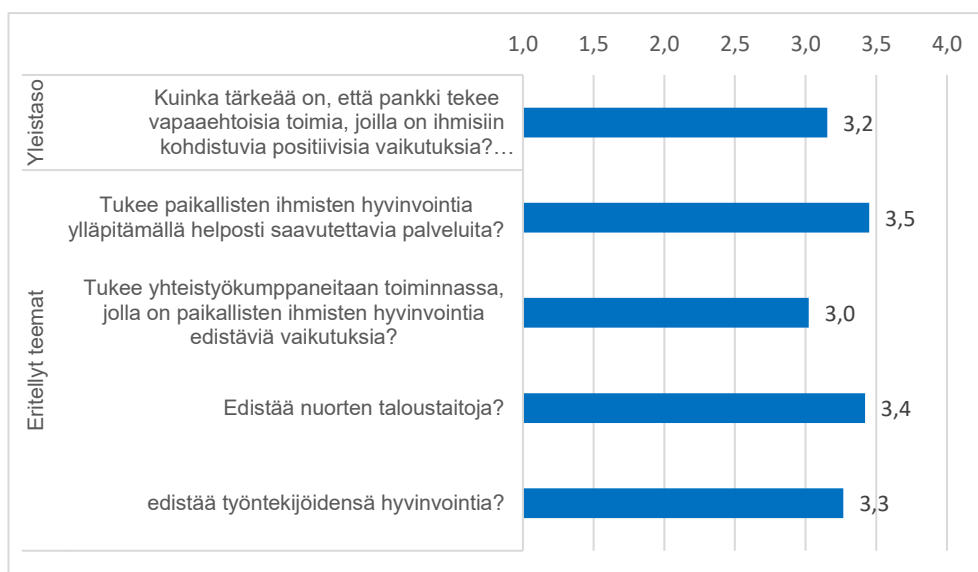
Vähiten tärkeimpänä keskiarvojen perusteella näyttäytyy sijoitus- ja rahoituskohteiden valitsemista niiden ympäristövaikutusten perusteella. Se on ainut teema, jossa vastausten perusteella laskettu keskiarvo ei ole lähempänä tärkeää-vaihtoehtoon pistelukua, kun ei kovinkaan tärkeää-vaihtoehtoa. Kyseistä teemaa koskeva kysymys oli kuitenkin kerännyt eniten en osaa sanoa-vastauksia environment alueen kysymyksistä. Rahoitus- ja sijoituskohteiden valinta ympäristöasioiden perusteella esiintyi myös avoimiin kysymyksiin annetuissa vastauksissa.

Vain pieni osa avoimiin kysymyksiin tulleista vastauksista kohdistui ympäristöosa-alueeseen. Tämän voi myös katsoa tukevan aiemmin eri osa-alueista tehtyjä tulkintoja, joiden perusteella environment-teema on asiakkaiden mielestä pankin vastuullisuuden kannalta vähiten tärkein. Huomionarvoista on myös, että Likert-asteikollisiin kysymyksiin tulleiden vastausten keskiarvot ovat

kaikki alle 3, kun muilla osa-alueilla vain yhdessä kysymyksessä keskiarvo on alle 3.

4.1.2 S – Sosiaalinen vastuu

Social osa-alueeseen liittyvien Likert-asteikollisten vastausten keskiarvoja kuvaavaa kuviota 7 tarkastellessa, voidaan tulkita tärkeimpänä asiana pidettävän helposti saavutettavien palveluiden ylläpitämistä ja toiseksi tärkeimpänä nuorten taloustaitojen edistämistä. Nämä teemat keräsivät myös kaikista teemakysymyksistä eniten erittäin tärkeää-vastauksia. Kaikissa kysymyksissä keskiarvot ovat myös korkeammalla kuin kuviossa 6 esitettyjen ympäristöteemaisten kysymysten. Social osa-alueeseen linkittyviin asioihin tuli avoimissa kysymyksissä eniten vastauksia, minkä voisi nähdä peilaavan aiemmin esitettyjä näkemyksiä, että asiakkaiden näkökulmasta osa-alue on pankin vastuullisuuden kannalta tärkein

Kuvio 7 Keskiarvot asiakkaiden Social-teemaan liittyviin kysymyksiin antamista vastauksista.

Avoimissa kysymyksissä palveluiden saavutettavuus ja tärkeys varsinkin konttoripalveluiden osalta nousi esiin eniten. Konttoripalveluiden tarjontaan liittyen esitettiin myös kritiikkiä. Vastuuttomina toimina nähtiin muun muassa

lähikonttoripalveluiden vähentäminen konttorien sulkemisilla ja aukioloaikojen supistamisilla. Saavutettavuuden lisäksi avoimissa kysymyksissä nousi esiin asiakkaiden kohteluun liittyviä asioita, kuten ihmisläheisyyttä ja asiakkaan huomiointia, sekä eri asiakasryhmistä huolehtimista. Viimeiseen liittyen varsinkin vanhemmasta väestöstä huolehtiminen nousi avoimiin kysymyksiin annetuissa vastauksissa esiin.

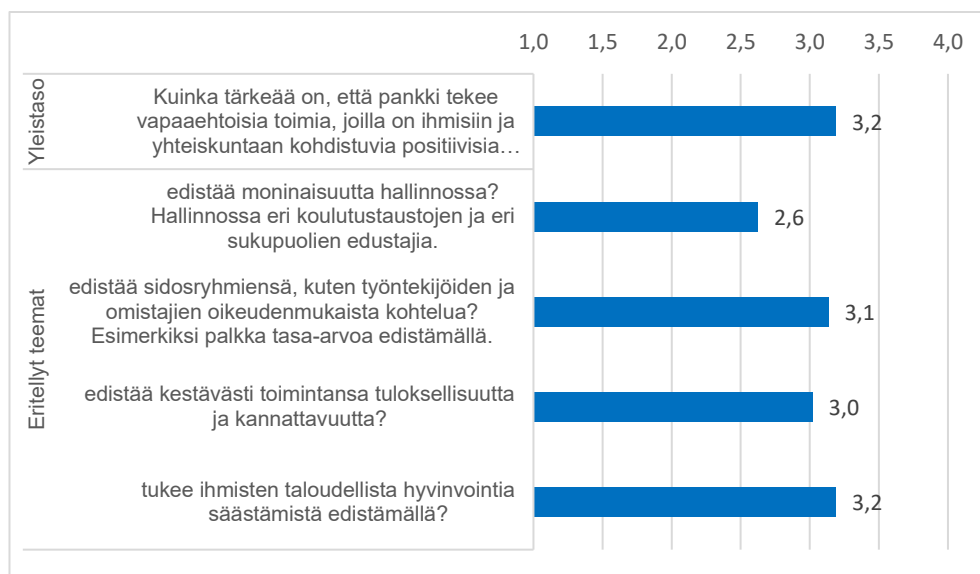
Kuvion 7 perusteella toiseksi tärkein social osa-alueeseen linkittyvä teema on koulutuksen tukemiseen liittyvä nuorten taloustaitojen edistäminen. Teema nousi esiin myös avoimissa kysymyksissä. Taloustaitojen lisäksi myös avoimiin kysymyksiin tulleissa vastauksissa esiintyi myös, asiakkaiden tietosuojasta ja –turvasta huolehtimiseen liittyviä asioita ja niiden edistämistä ja näihin voisi liittää muun muassa digitaitojen opettamisen.

Kuviossa 7 työntekijöiden hyvinvoinnin edistäminen on keskiarvon perusteella esitetyistä social osa-alueen teemoista kolmanneksi tärkein. Myös avoimissa kysymyksissä henkilökunnan hyvinvoinnista huolehtiminen nousi esiin. Myös työyhteisön moninaisuuden edistäminen esiintyi avoimiin kysymyksiin annetuista vastauksissa. Avoimien kysymysten perusteella, osa asiakkaista kokee henkilökunnan hyvinvoinnin vaikuttavan myös muun muassa asiakaspalvelun laatuun.

Aiemmin esitettyjen lisäksi avoimissa kysymyksissä nousi esiin paikallisten toimijoiden, kuten urheiluseurojen tukeminen. Tähän voi linkittää Likert-vastauksista yhteistyökumppaneiden tukemisen. Teeman vastausten perusteella saama keskiarvo on social-teeman kysymyksistä alhaisin ja se keräsi osa-alueen kysymyksistä eniten ei kovinkaan tärkeää-vastauksia. Teeman keskiarvo vastaa kuitenkin vastausvaihtoehtojen pisteluvuista tärkeää-vaihtoehtoa. Tätä teemaa voi tarkastella esimerkiksi pankin harjoittaman hyväntekeväisyystoiminnan kautta, jonka kautta pankki voisi olla tukemassa esimerkiksi avoimissa vastauksissa mainittuja urheiluseuroja.

4.1.3 G – Taloudellinen vastuu ja hallinto

Tarkastellessa governance osa-alueeseen liittyvien Likert-asteikollisten vastausten keskiarvoja, voidaan kuvio 8 huomata ihmisten taloudellisen hyvinvoinnin tukemista pidettävän tärkeimpänä eriteltynä teemana ja lähes 92 % vastaajista piti sitä tärkeänä tai erittäin tärkeänä. Teema nousee esiin myös avoimissa kysymyksissä. Osa asiakkaita haluaa pankin olevan tukemassa esimerkiksi asiakkaiden säästämistä, vaurastumista ja talousvaikeuksissa olevia, erilaisten palveluiden ja tuotteiden kautta.

Kuvio 8 Keskiarvot asiakkaiden Governance-teemaan liittyviin kysymyksiin antamista vastauksista

Kuvion 8 perusteella eritellyistä teemoista toiseksi tärkein on sidosryhmien oikeudenmukainen kohtelu ja teema keräsi governance osa-alueen kysymyksistä eniten erittäin tärkeää-vastauksia. Oikeudenmukainen ja tasavertainen kohtelu nousee myös avoimissa kysymyksiin tulleissa vastauksissa esiin yhtenä teemana. Tätä tuodaan vastauksissa esiin muun muassa eri varallisuusluokissa olevien asiakkaiden tasavertaisen kohtelun kautta.

Pankin toiminnan tuloksellisuuden ja kannattamisen edistäminen on esitellyistä teemoista keskiarvojen perusteella toiseksi vähiten tärkein. Avointen kysymyksien vastauksessa esiintyy muita vastuullisuusasioita ja vastuullisuustoimia koskevissa kysymyksissä, toiminnan vakaus ja tähän liittyen säilyvyys, sekä tuotosta, tuloksesta ja pankin omasta taloudesta huolehtiminen.

Hallinnon moninaisuuden edistäminen on kuvion 8 perusteella asiakkaiden mielestä esitetyistä teemoista vähiten tärkein. Teemaan on tullut myös osalla alueella eniten ei lainkaan tärkeää- ja ei kovinkaan tärkeää-vastauksia. Hallintoon ja taloudelliseen vastuuseen liittyen asiakkaat nostavat avoimissa kysymyksissä esiin pankin toiminnan luotettavuuteen ja läpinäkyvyyden.

5 Johtopäätökset

Pankin näkemyksen perusteella vastuullisuuden voidaan tulkita tarkoittavan pankille koko liiketoimintaan yltäviä konkreettisia tekoja jokaisella osa-alueella. Aiemmin tehtyjen toimien voidaan nähdä myös asiakkaiden näkemyksen mukaan olevan pankin vastuullisuutta tukevia, sillä 85 % kyselyyn vastanneista asiakkaista pitää pankkia vastuullisena tai erittäin vastuullisena toimijana. ESG:n osa-alueista pankin näkemyksen perusteella tärkeimpänä pankin kannalta näyttäytyy taloudellisen vastuun osa-alue (G), joka on asiakkaiden näkökulmasta toiseksi tärkein vastuullisuuden osa-alue. Asiakkaille tärkeimpänä näyttäytyy sosiaalisen vastuun osa-alue (S), joka pankin näkökulmasta nähdään toiminta-ajatuksen kautta pankille luontevimpana osa-alueena.

Asiakkaiden ja pankin näkemyksien perusteella Kalanti-Pyhärannan Säästöpankin toiminnalle tärkeitä environment osa-alueen teemoja ovat ainakin asiakkaiden tukeminen ympäristöystävällisissä valinnoissa, jota asiakkaat pitivät esitetyistä environment osa-alueen teemoista toiseksi tärkeimpänä. Asiakkaille tärkein environment osa-alueen teema oli luonnonresurssien kestävä käytön edistämien, jonka voi linkittää pankin pyrkimykseen olla ehkäisemässä ilmastonmuutosta ja luontokatoa. Pankin oman toiminnan aiheuttamien päästöjen minimointi nousi pankin näkemyksessä esiin yhtenä teemana ja myös asiakkaiden vastausten perusteella se on jonkin verran tärkeä teema. Vähiten tärkeimpänä kaikista esitetyistä teemoista asiakkaat pitivät sijoitus- ja rahoituskohteiden valitsemista niiden ympäristövaikutusten perusteella. Pankin näkemyksessä tämä kuitenkin nousee esiin pääasiallisena vaikutuskeinona ympäristöön, joten näkemyksissä on tässä asiassa huomattavissa eroavaisuuksia.

Pankin ja asiakkaiden näkemyksien perusteella social osa-alueella tärkeitä teemoja ovat ihmisten taloustaitojen tukeminen ja opettaminen, työntekijöiden hyvinvoinnin edistäminen, sekä paikallisten kumppanien vastuullisen toiminnan edistäminen, johon voidaan linkittää myös pankin tekemä paikallisia yhdistyksiä tukeva hyväntekeväisyystoiminta. Asiakkaiden näkökulmasta tärkeimpänä

näyttäytyvä social osa-alueen teema on saavutettavien ja henkilökohtaisten palveluiden tarjoaminen, joka liittyy pankin tapaan huolehtia asiakkaistaan. Tähän teemaan liittyen myös avoimiin kysymyksiin tuli eniten vastauksia ja niissä nousi esiin muun muassa konttoritoiminnan tärkeys, johon liittyen myös kritiikkiä pankin toimintaan. Palveluiden saavutettavuus ja henkilökohtaisuus näyttäytyi myös pankin näkökulmasta tärkeänä teemana, jolla pidetään huolta asiakkaista.

Pankille tärkeitä Governance osa-alueen teemoja ovat pankin näkemyksen ja asiakkaiden vastausten perusteella ainakin asiakkaiden taloudellisen hyvinvoinnin edistäminen, joka ryhmätasolla nähdään olevan Säästöpankkien vastuullisuuden keskiössä ja asiakkaiden mielestä, se on esitellyistä governance osa-alueen teemoista tärkein. Taloudellisen hyvinvoinnin edistäminen nousee esiin myös asiakkaiden vastauksissa avoimiin kysymyksiin. Toiseksi tärkeimpänä asiakkaat pitivät sidosryhmien oikeudenmukaisen ja tasavertaisen kohtelun edistämistä, mikä nousee myös pankin näkemyksessä esiin muun muassa palkka tasa-arvon kautta. Pankin näkemyksessä tärkeänä teemana nousee myös pankin kannattavuuden pitkäjänteinen ja kestävä edistäminen, mikä on asiakkaiden mielestä myös vastuullisen pankin toiminnalle tärkeää. Esitellyistä governance osa-alueen teemoista vähiten tärkeimpänä asiakkaat pitivät pankin hallinnon moninaisuutta, joka taas pankin näkemyksessä nousee esiin yhtenä tärkeänä teemana. Tässä voitaisiin tulkita olevan pientä näkemyseroa asiakkaiden ja pankin ajatuksissa.

Aiempien perusteella pankille tärkeitä vastuullisuusteemoja asiakkaiden ja pankin ajatusten perusteella ovat ainakin ympäristöosa-alueella pankin oman toiminnan päästöjen minimointi, asiakkaiden tukeminen ympäristöystävällisissä valinnoissa, sekä ilmastomuutoksen ja luontokadon ehkäisy muun muassa luonnonresurssien kestävää käyttöä edistämällä. Social osa-alueella opetuksen ja koulutuksen tukeminen taloustaitoja edistämällä, työntekijöiden hyvinvoinnin edistäminen, paikallisten kumppanien tukeminen vastuullisuutensa ja paikallisten ihmisten hyvinvoinnin edistämisessä, sekä asiakkaiden mielestä tärkein esitetty teema eli saavutettavien ja ihmisläheisten palveluiden, kuten

konttoripalveluiden tarjoaminen. Governance osa-alueella teemoja ovat asiakkaiden taloudellisen hyvinvoinnin, sidosryhmien oikeudenmukaisen kohtelun ja pankin kannattavuuden kestävä edistäminen.

Yhteenvetona pankin ja asiakkaiden näkemykset vastuullisen pankin toiminnasta ovat suurilta osin yhteneväisiä. Eroja esiintyy esimerkiksi siinä miten tärkeänä asiakkaat, ja pankki pitävät ympäristöasioiden huomiointia sijoitus- ja rahoituskohteissa ja pankin hallinnon moninaisuutta. Pankin tulee tehdä toimia jokaisella vastuullisuuden osa-alueella, sillä asiakkaiden ja pankin näkemyksien perusteella jokainen osa-alue näyttäytyy tärkeänä. Pankin vastuullisuuden keihäänkärkinä näyttäytyvät kuitenkin asiakkaiden vastausten ja pankin näkemyksen perusteella social ja governance osa-alueisiin liittyvät asiat.

Tutkimuksen aikana esille nousi pankin mahdollisuus olla nostamassa vastuullisuuteen liittyviä asioita yleiseen keskusteluun. Myös asiakkaat esittivät avoimissa kysymyksissä tätä tukevia ajatuksia, ja osa vastaajista toivoo pankilta vastuullisuuteen liittyvää viestintää. Pankissa voitaisiinkin selvittää millaisia mahdollisuuksia vastuullisuudesta viestimiseen olisi, jotta pankki voisi näyttää toiminnallaan esimerkkiä ja nostaa vastuullisuusasioita keskusteluun.

Kalanti-Pyhärannan Säästöpankilla on työtä vastuullisuuden konkretiaan tuomisessa. Pankissa on ollut pohdintoja muun muassa vastuullisuuden ottamisesta osaksi pankin strategiaa, sekä pankin omien vastuullisuustavoitteiden laatimisesta. Näiden edistämistä voisi tulevaisuudessa pohtia, jotta pankin vastuullisuustoimet näkyisivät paremmin asiakkaille ja muille sidosryhmille. Tutkimuksen aikana nousikin esille, että myös henkilökunnalle voisi tulevaisuudessa toteuttaa vastuullisuuteen liittyvää selvitystä. Tämä voisi liittyä esimerkiksi työntekijöiden asiantuntemukseen vastuullisuudesta ja siihen, miten vastuullisuus näkyy arjessa.

Lähteet

Antolín-López, R. & Ortiz-de-Mandojana, N. 2023. Measuring and Disclosing environmental, social and governance (ESG) information and performance. Euroopan unionin julkaisutoimisto. Viitattu 11.6.2023. Saatavilla: data.europa.eu/doi/10.2760/864272

Bătae, O.; Dragomir, V. & Feleagă, L. 2020. Environmental, social, governance (ESG), and financial performance of European banks. Julkaisussa Accounting and management information systems, vol. 9, no 1. Bucharest: Bucharest Academy of Economic Studies, 480-501. Vaatii kirjautumisen. Viitattu 21.5.2023. Osoitteessa www.proquest.com/docview/2503186490/fulltextPDF/FDED246867DD4A85PQ

Becchetti, L.; Bobbio, E.; Prizia, F. & Semplici, L. 2022. Going Deeper into the S of ESG: A relational approach to the Definition of social responsibility. Julkaisussa Sustainability 14/15:9668. MDPI. Viitattu 27.5.2023. Osoitteessa: www.mdpi.com/2071-1050/14/15/9668#

European Commission 2023. a. Sustainability-related disclosure in the financial services sector. Viitattu 11.6.2023. Osoitteessa: finance.ec.europa.eu/sustainable-finance/disclosures/sustainability-related-disclosure-financial-services-sector_en

European Commission 2023. b. FAQ: What is the EU Taxonomy and how will it work in practice? Viitattu 11.6.2023. Osoitteessa: finance.ec.europa.eu/system/files/2021-04/sustainable-finance-taxonomy-faq_en.pdf

European Commission 2023. c. commission delegated regulation (EU) .../... of 27.6.2023. Viitattu 10.8.2023. Saatavilla: finance.ec.europa.eu/system/files/2023-06/taxonomy-regulation-delegated-act-2022-environmental_en_0.pdf

Finanssivalvonta 2023. Rahanpesun ja terrorismin estäminen. Viitattu 7.5.2023 Osoitteessa: <https://www.finanssivalvonta.fi/pankki/rahanpesun-estaminen/>

Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. E-kirja Ellibs-kirjapalvelussa. Helsinki: Edita Publishing oy. Vaatii kirjautumisen. Viitattu: 1.4.2023. <https://www.ellibslibrary.com/book/978-951-37-6495-1>

Helminen, S.; Alenius, J.; Walta, V. & Donner, S. 2020. Oikeudellinen selvitys yritys vastuulaista. Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 17.6.2023. Saatavilla: urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-560-7

Kaartinen, K. 2020. Säästöpankki Kalanti–Pyhäranta sulkee kolme konttoria. Uudenkaupungin Sanomat. Viitattu 16.9.2023. Osoitteessa: www.uudenkaupunginsanomat.fi/2020/06/saastopankki-kalanti-pyharanta-sulkee-kolme-konttoria/

Kalfaoglou, F. 2021. ESG risks: A new source of risks for the banking sector. Julkaisussa: Economic Bulletin no 53. Athens: Bank of Greece, 83-111. Viitattu 13.5.2023. Saatavilla: papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4201732

Kempf, C.; Schäfer, D. & Semmler, W. 2020. Great Green transition and Finance. Julkaisussa: Intereconomics. Vol. 55, Issue 3. Hampuri: Springer Nature B.V. 181–182. Viitattu 21.5.2023. Osoitteessa: www.proquest.com/docview/2670363911/24988A6220E404EPQ

Koipijärvi, T. & Kuvaja, S. 2020. Yritysvastuu 2.0: Johtamisen uusi normaali. E-kirja KauppakamariTieto-kirjapalvelussa. Helsinki: Kauppakamari. Vaatii kirjautumisen. Viitattu 24.8.2023. [kauppakamaritieto-fi.ezproxy.turkuamk.fi/ammattikirjasto/teos/yritysvastuu-2-2020#/kohta:Yritysvastuu\(\(20\)2.0\(\(20\)\(\(2013\)\(\(20\)Johtamisen\(\(20\)uusi\(\(20\)normaali](https://kauppakamaritieto.fi.ezproxy.turkuamk.fi/ammattikirjasto/teos/yritysvastuu-2-2020#/kohta:Yritysvastuu((20)2.0((20)((2013)((20)Johtamisen((20)uusi((20)normaali)

Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä 28.6.2017/444.

Liappis, H.; Pentikäinen, M. & Vanhala, A. 2019. Menesty yritysvastuulla. Käsikirja kokonaisuuteen. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Nizam, E.; Ng, A.; Dewandru, G.; Nagayev, R. & Nkoba, M. 2019. The impact of social and environmental sustainability on financial performance: A global analysis of the banking sector. Teoksessa Szilagyi, P (toim). Journal of Multinational financial management. 49.painos. 35-53. Viitattu 21.5.2023. Vaatii kirjautumisen. Saatavilla: [www.sciencedirect-com.ezproxy.turkuamk.fi/science/article/pii/S1042444X18300215?via%3Dihub](https://www.sciencedirect.com.ezproxy.turkuamk.fi/science/article/pii/S1042444X18300215?via%3Dihub)

Pankin hallituksen pj. 2023. Haastattelu. Säästöpankki Kalanti-Pyhärannan hallituksen puheenjohtajaa haastatteli 31.8.2023 Jere Niemi.

Pankin toimitusjohtaja. 2023. Haastattelu. Säästöpankki Kalanti-Pyhärannan toimitusjohtajaa haastatteli 12.7.2023 Jere Niemi.

Platform on Sustainable finance. 2022. Final Report on Social Taxonomy.

Viitattu 11.6.2023. Saatavilla: finance.ec.europa.eu/system/files/2022-08/220228-sustainable-finance-platform-finance-report-social-taxonomy_en.pdf

PRI 2023. About the PRI. Viitattu 28.5.2023. www.unpri.org/about-us/about-the-pri

Puusa, A & Juuti, P. 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. E-kirja Ellibs-kirjapalvelussa. Gaudeamus Oy. Vaatii kirjautumisen. Viitattu: 1.4.2023. <https://www.ellibslibrary.com/fi/book/9789523456167>

Silvola, H & Isotalo, K. 2022. ESG, Kestävä rahoitus ja vastuullinen sijoittaminen. Viitattu 7.5.2023. Osoitteessa: [www.aaltoee.fi/media/aalto-ee-documents/apv-tutkinnot/apv_esg_oppimateriaali_la-cc-88htien_02062022 .pdf](https://www.aaltoee.fi/media/aalto-ee-documents/apv-tutkinnot/apv_esg_oppimateriaali_la-cc-88htien_02062022.pdf)

SP-ryhmän vastuullisuusjohtaja. 2023. Haastattelu. Säästöpankkiryhmän vastuullisuusjohtajaa haastatteli 6.7.2023 Jere Niemi

Säästöpankki Kalanti-Pyhäranta 2023. Toimintakertomus ja tilinpäätös 2022. Viitattu 1.5.2023. Osoitteessa: www.saastopankki.fi/-/media/files/pankit/pyharanta/muut-liitteet/2022/saastopankki-kalanti-pyharanta-tilinpaatos-ja-toimintakertomus-2022.pdf

Säästöpankki 2023. a. Tietoja Säästöpankki Kalanti-Pyhärannasta. Viitattu 1.4.2023. Osoitteessa: www.saastopankki.fi/fi-fi/pankit-ja-konttorit/saastopankki-kalanti-pyharanta

Säästöpankki 2023. b. Säästöpankkiryhmän Strategia. Viitattu 1.4.2023. Osoitteessa: www.saastopankki.fi/fi-fi/saastopankkiryhma/tietoa-saastopankkiryhmasta/strategia

Säästöpankkiryhmä 2023. a. Säästöpankkiryhmän toimintakertomus ja IFRS-tilinpäätös. Viitattu 18.6.2023. Saatavilla: www.saastopankki.fi/-/media/sp-ryhma/taloudellinen-informaatio/taloudellinen-materiaali/ryhma/2022/saastopankkiryhman-toimintakertomus-ja-ifrs-tilinpaatos-2022.pdf

Säästöpankkiryhmä 2023. b. Säästöpankkiryhmän vastuullisuusraportti 2022. Viitattu 16.9.2023. Saatavilla: www.saastopankki.fi/fi-

[fi/saastopankkiryhma/vastuullisuus/vastuullisuusraportti/vastuullisuusraportti-2022](https://saastopankkiryhma/vastuullisuus/vastuullisuusraportti/vastuullisuusraportti-2022)

Säästöpankkilaki 28.12.2001/1502. Viitattu 20.8.2023

Ulkoministeriö 2023. Agenda 2030 – kestävän kehityksen tavoitteet. Viitattu 28.5.2023. um.fi/agenda-2030-kestavan-kehityksen-tavoitteet

UN environment Programme- finance initiative 2023. Principles of responsible banking. Viitattu 28.5.2023. www.unepfi.org/banking/bankingprinciples/

United Nations Global compact 2023. a. Our Ambition. Viitattu 20.8.2023. Osoitteessa: unglobalcompact.org/what-is-gc/mission

United Nations Global Compact 2023. b. The ten principles of the UN Global Compact. Viitattu 20.8.2023. Osoitteessa: unglobalcompact.org/what-is-gc/mission/principles

Vanhala, A & Ristaniemi, M. 2022. Yritysvastuu & oikeus. E-kirja KauppakamariTieto-kirjapalvelussa. Turku: Hansaprint. Vaatii kirjautumisen. Viitattu 21.5.2023 Saatavilla: [kauppakamaritieto-fi.ezproxy.turkuamk.fi/ammattikirjasto/teos/yritysvastuu-ja-oikeus-2022#/kohta:Yritysvastuu\(\(20\)&\(\(20\)oikeus](https://kauppakamaritieto-fi.ezproxy.turkuamk.fi/ammattikirjasto/teos/yritysvastuu-ja-oikeus-2022#/kohta:Yritysvastuu((20)&((20)oikeus)

Vasiu, D & Bratu, R. 2022. An overview on environmental social and governance – ESG topics from the financial markets perspective. Julkaisussa: Management of sustainable development journal 2/2022. Lucian Blaga University publishing house, 76-82. Viitattu 21.5.2023. Saatavilla: msdjournal.org/article/an-overview-on-environmental-social-and-governance-esg-topics-from-the-financial-markets-perspective/

WWF Green Office 2023. a. Mikä on Green Office? Viitattu 20.8.2023. Osoitteessa: wwf.fi/greenoffice/mika-green-office/

WWF Green Office 2023. b. Ympäristöjärjestelmä työpaikallasi. Viitattu 20.8.2023. Osoitteessa: wwf.fi/greenoffice/ymparistovastuuta-tyopaikoille/#mika-on-ymparistojarjestelma

WWF Green Office 2020. Mittaaminen luo pohjan vaikuttavalle ympäristötyölle. Viitattu 20.8.2023. Osoitteessa: wwf.fi/greenoffice/tarina/mittaaminen-luo-pohjan-vaikuttavalle-ymparistotyolle/

Yip, A & Bocken, N. 2018. Sustainable business model archetypes for the banking industry. Julkaisussa: Almeida, J & Wang, Y. (toim.) Journal of cleaner Production. 174. Painos. 150–169. Viitattu 21.5.2023. Saatavilla: www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0959652617324988?via%3Dihub

Ympäristönsuojelulaki 27.6.2014/527.

Zimmermann, S. 2019. Same Same but Different: How and Why banks approach sustainability. Julkaisussa Sustainability 11/8. MDPI. Viitattu 21.5.2023. Saatavilla: www.mdpi.com/2071-1050/11/8/2267

Kyselykysymykset

1. Kuinka tärkeää on, että pankki tekee vapaaehtoisia toimia, joilla on ympäristöön kohdistuvia positiivisia vaikutuksia? Esimerkiksi ilmastonmuutosta hidastavia
Ei lainkaan tärkeää - Ei kovinkaan tärkeää - En osaa sanoa - tärkeää - Erittäin tärkeää
2. Kuinka tärkeää on, että pankki tekee vapaaehtoisia toimia, joilla on ihmisiin kohdistuvia positiivisia vaikutuksia? Esimerkiksi paikallisten asukkaiden ja työntekijöiden hyvinvointia edistäviä
Ei lainkaan tärkeää - Ei kovinkaan tärkeää - En osaa sanoa - tärkeää - Erittäin tärkeää
3. Kuinka tärkeää on, että pankki tekee vapaaehtoisia toimia, joilla on ihmisiin ja yhteiskuntaan kohdistuvia positiivisia taloudellisia vaikutuksia? Esimerkiksi harmaata taloutta ehkäiseviä ja pankin hallinnon moninaisuutta edistäviä.
Ei lainkaan tärkeää - Ei kovinkaan tärkeää - En osaa sanoa - tärkeää - Erittäin tärkeää
4. Seuraavissa kysymyksissä haluamme selvittää, mitä vastuullisuuteen liittyviä asioita asiakkaamme pitävät tärkeinä pankin toiminnassa. Vastaa kysymyksiin sen mukaan, miten tärkeänä kyseistä asiaa pidät pankin toiminnassa. Kuinka tärkeää mielestäsi on, että pankki tekee vapaaehtoisia toimia, joilla se _____
Ei lainkaan tärkeää - Ei kovinkaan tärkeää - En osaa sanoa - tärkeää - Erittäin tärkeää
 - a) Pyrkii minimoimaan toimintansa negatiiviset ilmastovaikutukset?
Esimerkiksi vähentämällä toiminnasta aiheutuvia kasvihuonepäästöjä ja jätteiden määrää.
 - b) Pyrkii edistämään luonnonresurssien kestäväää käyttöä
 - c) Tukee asiakkaitaan ympäristöystävällisemmissä valinnoissa? Esimerkiksi kodin energiatehokkuuden parantamisessa.

- d) Valitsee sijoitus- ja rahoituskohteita niiden ympäristövaikutusten perusteella?
 - e) Tukee paikallisten ihmisten hyvinvointia ylläpitämällä helposti saavutettavia palveluita?
 - f) Tukee yhteistyökumppaneitaan toiminnassa, jolla on paikallisten ihmisten hyvinvointia edistäviä vaikutuksia?
 - g) Edistää nuorten taloustaitoja?
 - h) Edistää työntekijöidensä hyvinvointia?
 - i) Edistää moninaisuutta hallinnossa? Hallinnossa eri koulutustaustojen ja sukupuolien edustajia.
 - j) Edistää sidosryhmiensä, kuten työntekijöiden ja omistajien oikeudenmukaista kohtelua? Esimerkiksi palkka tasa-arvoa edistämällä.
 - k) Edistää kestävästi toimintansa tuloksellisuutta ja kannattavuutta?
 - l) Tukee ihmisten taloudellista hyvinvointia säästämistä edistämällä?
5. Mitkä muut vastuullisuusasiat ovat sinulle tärkeitä pankin toiminnassa?
Avoin kysymys
6. Kuinka vastuullinen toimija Säästöpankkimme mielestäsi on?
Ei yhtään vastuullinen - Jonkin verran - Vastuullinen - Erittäin vastuullinen
7. Onko toiminnassamme ilmennyt jotain, mikä ei ole vastuulliselle pankille sopivaa?
Avoin kysymys
8. Mitä toimia pankkimme tulisi tehdä ollakseen vastuullisempi toimija
Avoin kysymys
9. Koulutustaustasi? (Valitse korkein suorittamasi koulutus)
- A:Peruskoulu B:Lukio tai ylioppilastutkinto C:Ammattikoulu D:Alempi korkeakoulututkinto E:Ylempi korkeakoulututkinto F:Joku muu, mikä?
10. Minkä ikäinen olet?
- A:alle 25 vuotta B:25-34 vuotta C:35-44 vuotta D:45-54 vuotta E: 55-64
F:65-74 G:Yli 74 vuotta

Haastattelukysymykset

Vastuullisuusjohtajan haastattelu

1. Miksi Säästöpankkiryhmä haluaa olla vastuullinen toimija ja mitä se tarkoittaa käytännössä?
2. Miten Säästöpankkiryhmässä koetaan ympäristövastuu ja miten se näkyy ryhmän toiminnassa?
3. Millaisena Säästöpankkiryhmä kokee sosiaalisen vastuunsa ja miten se näkyy toiminnassa?
4. Miten vastuullisuus näkyy Säästöpankkiliiton hallinnon koostumuksessa ja toiminnassa?
5. Miten Säästöpankkiryhmä kokee taloudellisen vastuunsa ja miten sitä toteutetaan toiminnassa?
6. Mitä tavoitteita Säästöpankkiliitto on kohdistanut vastuullisuuteen ryhmässä tulevaisuutta
7. ajatellen?
8. Hyödynnetäänkö Säästöpankkiryhmässä vastuullisuuden arvioinnissa ja kehittämisessä kansainvälisiä viitekehyksiä ja miksi nämä ovat valikoituneet?
9. Nouseeko mahdollisesti esille, jokin vastuullisuuteen liittyvä asia, jota ei ole aiemmin käsitelty?

Säästöpankki Kalanti-Pyhärannan edustajien haastattelut

1. Mitä pankin näkökulmasta tarkoittaa, kun yritys haluaa olla vastuullinen?
2. Miksi Säästöpankki Kalanti-Pyhäranta haluaa olla vastuullinen toimija ja miten se näky pankin toiminnassa?
3. Mitä Säästöpankki Kalanti-Pyhärannalle tarkoittaa ympäristövastuu ja miten se näkyy pankin toiminnassa?
4. Mitä sosiaalinen vastuu tarkoittaa pankille?
5. Miten Sosiaalinen vastuu näkyy pankin toiminnassa?

6. Miten vastuullisuus näkyy Säästöpankki Kalanti-Pyhärannan hallinnon koostumuksessa ja sen toiminnassa?
7. Millaisena Kalanti-Pyhäranta kokee taloudellisen vastuunsa ja miten se toteuttaa sitä toiminnassaan?
8. Onko Kalanti-Pyhäranta asettanut itselleen tavoitteita vastuullisuuteen liittyen?
9. Onko pankin näkökulmasta jokin vastuullisuuden osa-alueista tärkeämpi kuin toinen? miksi?
10. Nouseeko esille jotain, mistä en ole kysynyt?